Programy TV na cały tydzień!

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania IV • 15 - 21 lutego 1993r. • nr 7 (41)

Na polskie tematy

PROTOKOŁY mędrców Kremla

Po latach zakłamania zaczyna się odtajniać sowieckie zbiory archiwalne. W ślad za dokumentami katyńskimi oraz materiałami dotyczącymi paktu sowiecko-hitlerowskiego z sierpnia 1939 r., częściowo zostały ujawnione (ściśle tajne do niedawna) protokoły z dyskusji o Polsce na posiedzeniach Biura Politycznego KC KPZR w latach 1980-1981. Obecnie znajdują się one w archiwum prezydenckim na Kremlu; stanowią sugestywny dokumentarny przykład wielkomocarstwowego cynizmu. Ukazują one jednocześnie poziom intelektualny i "kulturę" polityczną dawnych władców imperium, od których w niemałym stopniu zależały losy świata. Oto kilka fragmentów tych protokołów.

"Breżniew: Być może rzeczywiście trzeba będzie wprowadzić stan wojenny. (Prot. z dn. 29.10.80 r.).

Kania referował ostatnio Plenum KC PZPR i skarżył się przy

Ciąg dalszy na str. 2

W naszym narodowym repertuarze, jak w królewskim skarbcu, są pieśni proste acz wzniosłe, nasączone polskim patriotyzmem, pełne żaru, wiary, godności i marzeń.

Z tymi strofami i ciepłem melodii szły pokolenia Polaków drogami i bezdrożami wieków - bliżej słońca nadziei, migotliwych gwiazd wolności, sprawiedliwych miar czasu i przestrzeni.

Takie pieśni, jak "Warszawianka", niosły się przez szumiące łany, lasy i jeziora, śnieżne zaspy i stwardniałe lody, przez łoskot kajdan, góry barykad, morze łez i rzeki cierpienia. Dawne pieśni, to dziś pulsujące źródło historii, nasza duma, zbiorowa pamięć, imperatyw myśli i czynów.

✿ BEATA SIEMASZKO ✿

Sztuka recytacji daje się przyrównać do ptaka - by mógł polecieć i osiągnąć nowe przestrzenie, musi mieć dwa skrzydła. W recytacji tymi skrzydłami są tekst i sposób jego mówienia: to co mówię i jak mówię. Zachęcamy Was do refleksji nad tym, co mówicie. Wkładając tyle wysiłku w przygotowanie występu, znajdujcie utwory, które Wam będą sprzyjały, które niosą sprawy istotne i czynią to w formie doskonałej.

Często wybieracie fragment dzieła: pamiętajcie, że ten fragment powinien być zamkniętą całością - nie próbujcie mówić o wszystkim, przekonujcie do jednej sprawy, opowiadajcie o jednym zdarzeniu. ...Recytacja to rozmowa z drugim człowiekiem; trzeba umieć wybrać problem istotny dla obu partnerów i na nim skupić uwagę.

Nagrodę główną I Konkursu Recytatorskiego dla Polaków na Białorusi, Litwie i Ukrainie otrzymała **Beata Siemaszko.**

KRESY

Tadzik Bohatyrowicz jest szoferem w kołchozie

- str. 5

Szkoła z marzeń

Od momentu swego powstania Związek Polaków na Białorusi uważa za swój główny cel odrodzenie świadomości narodowej Polaków - obywateli Republiki Białoruś. Jest to niemożliwe bez rozwoju polskiego szkolnictwa. Jeżeli jeszcze pięć lat temu trudno było uwierzyć w to, że nauka naszego języka jest w ogóle możliwa, to w roku szkolnym 1992-93 przeszło 13000 dzieci na terenie Białorusi uczy się polskiego w różnych formach - prawie w 300 placówkach oświatowych.

Ogólna liczba jest znacząca, ale tylko czwarta część dzieci uczy się języka polskiego jako przedmiotu, czyli systematycznie. W przyszłości zapewni to im zapoznanie się z ojczystą literaturą, z pięknymi utworami wybitnych poetów i pisarzy.

W roku szkolnym 1991-92 powstały w Grodnie - z inicjatywy Związku - dwie pierwsze klasy z polskim językiem wykładowym; natomiast w roku 1992-93 takich klas jest 10: jedna w Brześciu, 4 w Grodnie i 5 w obwodzie grodzieńskim

Ciąg dalszy na str.2

✷ Maria Sulima ✷

JASKÓŁKA

* * *

Które już kółko
Na nieba błękicie
Kreśli jaskółka
Dzisiaj o świcie.
W locie figluje
Jak błyskawica
Ten widok czaruje,
Pociąga, zachwyca.
Uczucie mam takie,
Że żegnać chcę ziemię
I lecieć - za ptakiem
W nieba przestrzenie.
Jaskółko, poczekaj!
Zbliż się powoli.

* * *

Weź duszę człowieka
Na skrzydła swoje.
Mróz serca nam ziębi
Krwią sączą się rany.
Ciężko na ziemi
Łzami zalanej.
Głupota i chciwość
Planetą płomieni.
Miłość, życzliwość
Umiera na ziemi.
Jaskółko poczekaj!
Zbliż się powoli.
Weź duszę człowieka
Na skrzydła swoje.

SATYRA

Ciąg dalszy ze str. 1

SZKOŁA z marzeń

(Sopoćkinie, Nowogródek, Wołkowysk, Paszkowice, Bolciszki). Prawie we wszystkich pracują nauczyciele z Polski, oddając naszym dzieciom swoją wiedzę i ciepło serc. W trzech klasach zajęcia prowadzą absolwenci Studium Nauczycielskiego w Zamościu.

Wyrozumiałość, cierpliwość, czułość oraz nowoczesne metody nauczania sprawiły, że dzieci chętnie idą do polskiej klasy, gdzie miłym uśmiechem i grzecznym "Dzień dobry, Pani" witają swoich nauczycieli. Rodzice cieszą się widząc postępy w nauce swoich pociech. Podręczniki i pomoce dydaktyczne ofiarowała Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie, Ministerstwo Edukacji Narodowej Polski i "Wspólnota Polska". Jesteśmy wdzięczni Macierzy za tę pomoc.

Klasy z polskim językiem wykładowym - to początki polskiej szkoły, o której marzymy wszyscy. Fundamentem powinno być przedszkole. Dlatego w roku 1992 powstały kółka języka polskiego w tych placówkach. Są one w piętnastu przedszkolach w Grodnie, w Szczuczynie, Sopoćkiniach, Brzostowicy i innych miejscowościach.

Uczestnicy spotkania z Hanną Suchocką w Grodnie pamiętają, jak wzruszająco brzmiały w ustach dzieci z klas polskich słowa "Kto ty jesteś? Polak mały..."

Aby każde nasze dziecko mogło z dumą wypowiedzieć te słowa, wychowujemy w duchu polskości, szanujemy piękne tradycje. Piękną polszczyznę, świat ojczystej poezji i literatury, czułe serce i szlachetną duszę zapewni im Polska Szkoła. Do niej oddajmy nasze dzieci.

Teresa Kryszyn

MEANDRY ODRODZENIA

Nasz Oddział ZPB w Kiemieliszkach powstał przeszło dwa lata temu, jako pierwsze zrzeszenie Polaków w rejonie. Dlatego na początku nie cieszyliśmy się przychylnością ze strony władz.

U nas ludzie potrafili zachować swój język ojczysty, godność narodową i tradycje; nie zdołali jednak uratować szkoły polskiej. Obecnie powracają do swych korzeni, pragną by ich dzieci poznawały język ojczysty i kulturę.

W naszej szkole wprowadzono naukę polskiego w klasach od pierwszej do siódmej. Dzieci chętnie przychodzą na zajęcia; oprócz języka jest również wychowanie muzyczne. Dzięki za to wszystko pedagogom - W. Kowalewskiej i A. Kulewicz. Cieszy nas fakt, że dzieci występują podczas koncertów, śpiewają, deklamują, tańczą.

Oddział ZPB posiada własną bibliotekę, gdzie chętni zawsze mogą coś wybrać do przeczytania w ojczystym języku. Ponadto zorganizowaliśmy chór, który występował podczas uroczystości święta Niepodległości. Na Trzech Króli było okazyjne przedstawienie, na które zapraszali mieszkańców specjalni "przebierańcy" i kolędnicy.

Dobrze rozumiemy, że musimy przede wszystkim liczyć na własne siły; jednakże oczekujemy również pomocy ze strony kierownictwa ZPB. Szczególnie należy dopomóc nauczycielom w ich ciężkim trudzie. Poza tym chcielibyśmy uzyskać więcej miejsc na kolonie letnie.

Wanda Kisiel
- prezes Oddziału ZPB w Kiemieliszkach

Przede wszystkim godność

Bardzo ucieszył mnie pierwszy numer "Głosu" na rok bieżący. Chciałabym podzielić się kilkoma myślami, dotyczącymi gazety, jak również działalności naszego Oddziału ZPB w Lidzie.

Uważam, że w piśmie powinny być stałe rubryki, mniej więcej na stałym miejscu. Niezbędna jest kronika najciekawszych wydarzeń. Koniecznie musi być drukowany materiał dyskusyjny o życiu Polaków, różne ciekawe opinie i wypowiedzi pobudzające do myślenia. Bogata treść gazety zawsze przysporzy jej autorytetu i czytelników.

Staramy się, by zebrania członków naszego Oddziału w Lidzie przebiegały żywo i budziły zainteresowanie. Do nas przychodzą nowi ludzie, ciekawią się nauką języka polskiego. Dla nas Polaków nadal aktualny jest temat dobrze ułożonych stosunków międzynarodowościowych. Ja rozumiem, że istnieje i zawsze powinno istnieć tzw. "inakomyślije", przez co wzbogaca się ludzkość. Jednakże, przejawiając w stosunku do innych narodowości szacunek, sami musimy zadbać o własną godność, dążąc do odkłamania naszej przeszłości. Musimy zawsze kochać i szanować naszą Macierz, bez względu na to czy to się komuś podoba czy nie.

Niedawno doszliśmy do wniosku, że wśród wszystkich miejscowości Lida jest najbardziej konserwatywnym miastem w stosunku do demokratycznych przemian. O tym wymownie świadczy fakt, że dotychczas ani jedna ulica, ani jeden kołchoz nie zmieniły swej archaicznej nazwy.

Poza tym stałym tematem na naszych zebraniach jest walka o zwrot kościoła oo. Pijarów.

Danuta Krupica
Lida

Na znak zgody

Ostatnio uczestniczyłem w uroczystościach religijnych z okazji 300-lecia kościoła katedralnego - Arcykatedry św. Stanisława w Mohylewie. Świątynia ta niedawno została przekazana przez władze miasta wiernym - katolikom.

Nabożeństwa odbywają się wśród rusztowań, wykonanych z części stelaży i półek archiwum,które mieściło się w kościele.

Czy powróci on do swej pierwotnej świetności, o której można sądzić po pozostałych na suficie przepięknych malowidłach?

Niegdyś było tu centrum największej na świecie diecezji katolickiej z obszarem, obejmującym tereny od Białorusi aż po ocean Spokojny na Dalekim Wschodzie. Dziś patrząc na szare i brudne mury, wnętrza bez organów i ołtarzy, rzeźb i wystroju kościoła, ogarnia przerażenie skalą barbarzyństwa, dokonanego przez ideologię, która rozpętała walkę z religią.

A przecież kiedyś w Mohylewie było sześć kościołów i trzydzieści cerkwi! Tylko nieliczne ocalały, wśród nich Arcykatedra.

- Dopiero niedawno został przekazany nam kościół, a ludzi z każdym dniem więcej - cieszy się proboszcz.

Wśród modlących się widać dużo młodzieży. Zauważyłem też kobiety żegnające się po prawosławnemu - z rozmachem i ukłonem. Msze w każdą niedzielę, jak mówi ogłoszenie, odprawia się w trzech językach. Poranna jest w języku polskim, o godz. 11 z tłumaczeniem na rosyjski i wieczorna w języku białoruskim.

Podczas uroczystości w kościele byli obok siebie Polacy, Białorusini i Rosjanie, zgodnie modląc się do Boga w swoich językach ojczystych, przekazując sobie nawzajem znak pokoju i zgody. Czyż nie jest to piękne, symboliczne i wymowne?

Centralnym punktem uroczystości, w których uczestniczyłem, było nabożeństwo z okazji przybycia do Arcykatedry figury Matki Boskiej Fatimskiej, a wieczorem - przy świetle świec - odbyła się procesja dookoła kościoła. Program wzbogacały śpiewem pieśni kościelnych zespoły z Mińska, Baranowicz i Borysowa. Właśnie tu, w Mohylewie widziałem zmartwychwstanie, odrodzenie, tryumf Kościoła Katolickiego.

Przy okazji zwiedziłem stary cmentarz, oglądając przepiękne, artystycznie wykonane pomniki z napisami po polsku. Niektóre z nich wykonane były aż w Warszawie.

Cieszy fakt, że tymi grobami opiekuje się Oddział Miejski ZPB w Mohylewie na czele z młodym i energicznym prezesem - Jerzym Żaruwowiczem.

W niedzielę wracałem autobusem do Grodna. Wśród innych wsiadło sześć kobiet obciążonych ogromnymi tobołami. Pomyślałem sobie: "Chyba jadą do Grodna na targ". Starsza, bardziej doświadczona zaczęła wyjaśniać koleżankom sens słów - "Proszę Pana", "ile to kosztuje", "kurtka niebieska", "granatowa" o "dziękuję". Jest to niezbędne minimum języka "ludowej dyplomacji", języka stosunków narodowościowych, wybrane przez samych ludzi, a nie narzucone im sztucznie.

Tadeusz Malewicz

Post scriptum

Nasz codzienny byt jest jak bochen chleba, który rumieni się pychą i czerstwieje patyną czasu. Nasz byt jest zamknięty między linią startu a szlabanem mety; można go nazwać kromką istnienia, okruchem, ziarnem, atomem wymiaru kosmicznego. Nasz byt jedyny ma określone parametry, cechy, zasady, formy, treści. To mały, bardzo mały, ułomny, kruchy, a mimo to wspaniały i niepowtarzalny byt.

Nietrudno dostrzec zarysy różnic między naszym polem postrzegania zjawisk i rzeczy a filozoficznym pojmowaniem świata materialnego i duchowego. Wielki myśliciel, pokonując siłę ciążenia do okrągłego, lśniącego, pełnego kłosa bytu, powie nam otwarcie: odrzuć, człowieku, te marności nad marnościami, pokonaj grawitację złudzeń, wysyp plewy myśli, zerwij z matematyką strachu, logiką przemijania, filozofią soli i chleba. Wznieś swe skrzydła ponad to wszystko, co trzaska jak szkło, kaleczy, zniewala, paraliżuje.

Parmenides twierdził: byt jest, a niebytu nie ma. Byt nie ma początku, bo z czegóż miałby powstać? Z tych samych względów jest wieczny, ciągły, niezmienny, niepodzielny, ograniczony, zakończony we wszystkich kierunkach, podobny do kuli...

Później rodziły się pytania: o jaki byt chodzi - materialny, czy abstrakcyjny, ziemski czy pozaświatowy, ludzki czy boski? Nie zgłębiając się w nurcie owych filozoficznych rozważań wypada zauważyć, iż w tym niebotycznym gmachu ogólnego bytu tkwi nasza - jedna z wielu miliardów - cegiełka, wypalona żarem słońca i nadgryzana zębem czasu.

M. Suchożebrski

PROTOKOŁY mędrców Kremla

Ciąg dalszy ze str. 1

tym, że ich mocno na plenum krytykowano. Powiedziałem mu natychmiast: "Słusznie zrobili. Was trzeba było nie krytykować, ale wziąć do ręki pałę. Wówczas, być może, zrozumielibyście". Tak mu dosłownie powiedziałem. [...] Trzeba będzie im powiedzieć, co znaczy wprowadzenie stanu wojennego i wyjaśnić wszystko jak należy. (Prot. z dn. 2.04.81 r.).

Gromyko: Jeśli chodzi o Jaruzelskiego, to on jest oczywiście człowiekiem pewnym, ale mimo to teraz nie przejawia specjalnego entuzjazmu. Powiedział nawet, że wojsko nie wystąpi przeciwko robotnikom. (Prot. z dn. 29.10.80 r.).

Sytuacja w Polsce wciąż się pogarsza. Jeśli można tak powiedzieć, z władzy już niewiele pozostało. KC PZPR z każdym dniem traci swoje pozycje. (Prot. z dn. 10.09.81 r.).

Andropow: Antysocjalistyczne elementy, jak Wałęsa, Kuroń, chcą odebrać robotnikom władzę. (Prot. z dn. 29.10.80 r.).

Trzeba właśnie powiedzieć, że wprowadzenie stanu wojennego oznacza - wprowadzenie godziny milicyjnej, ograniczone poruszania się po ulicach, umocnienie ochrony obiektów państwowych, partyjnych, przedsiębiorstw itp. [...] Polskie wydarzenia wpływają również na sytuację w zachodnich obwodach naszego kraju. Zwłaszcza w Białorusi w wielu wsiach słuchają polskiego radia i oglądają polską telewizję. (Prot. z dn. 2.04.81 r.).

Zgodnie z porozumieniem z polskimi towarzyszami, przyjechaliśmy z Ustinowem do Brześcia i tam, nie opodal Brześcia, w wagonie, odbyło się nasze spotkanie. Spotkanie rozpoczęło się o 9.00 wieczorem i zakończyło o 3.00 w nocy tak, aby polscy towarzysze pozostali niezauważeni i nie wydało się, że gdziekolwiek wyjeżdżali. [...] Jeśli chodzi o stan wojenny, to można było wprowadzić go już dawno. [...]

Projekt dokumentu o wprowadzeniu stanu wojennego został z pomocą naszych towarzyszy przygotowany i trzeba te dokumenty podpisać. Polscy towarzysze mówią: jakże możemy podpisywać te dokumenty, przecież trzeba przedstawić je Sejmowi itd. My mówimy, że żadnego zatwierdzania przez Sejm nie trzeba. [...] Można by też dla przykładu wskazać, że w RFN mówi się o tym, aby Gdańsk i Śląsk, jako terytoria przyłączone do Polski, z powrotem przekazać RFN. Dlaczego nie wygrać jak należy tego tematu? Sądzę, że można byłoby zjednoczyć naród wokół tych problemów. (Prot. z dn. 9.04.81 r.).

Ustinow (marszałek ZSRR, członek Biura Politycznego KC KPZR, minister Obrony): Planuję przeprowadzić w marcu w Polsce manewry. Wydaje mi się, że należy podnieść trochę rangę tych manewrów, tzn. dać do zrozumienia, że nasze siły są gotowe. (Prot. z dn. 28.01.81 r.).

Dlaczego Polacy boją się wprowadzać stan wojenny - nie rozumiemy.

O planach wprowadzenia stanu wojennego Jurij Władimirowicz Andropow mówił słusznie. Powiedzieliśmy, że trzeba podpisać plan, przygotowany przez naszych towarzyszy. (Prot. z dn. 9.04.81 r.).

W ogóle należy powiedzieć, że naszych wojsk nie można wprowadzać do Polski. Oni, Polacy, nie są gotowi do przyjęcia naszych wojsk. (Prot. z dn. 29.10.81 r.).

Rusakow (sekretarz KC KPZR): Trzeba aby KGB, Ministerstwo Obrony i MSZ wydelegowały przedstawicieli, z którymi można stale się kontaktować i rozwiązywać problemy dotyczące Polski.

(Prot. z dn. 28.01.81 r.).

Oprac. **J. Waszkiewicz**
Mińsk

Głos znad Niemna

MIKOŁAJ KOPERNIK

O obrotach ciał niebieskich

ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ

“Dzieło Mikołaja Kopernika - to początek nie tylko astronomii współczesnej, ale początek nowoczesnej nauki o wszechświecie i o przyrodzie. Świadomość, że istnieją prawa rządzące przyrodą wykształciła się na studiach ruchów Słońca, gwiazd i planet, gdyż tam prawidłowości są najbardziej uderzające”.

Leopold Infeld

W XVI wieku, kiedy świat budził się z okowów ciemnoty, na myśleniu naukowym ciążyły jeszcze przesądy świata starożytnego i zacofanie średniowiecza. Stwierdzenie, że Ziemia i inne planety poruszają się wokół Słońca wymagało wielkiej fantazji i precyzji naukowej, a także odwagi osobistej.

Właśnie tymi walorami wykazał się wybitny polski uczony Mikołaj Kopernik. W roku bieżącym obchodzimy 520 rocznicę urodzin i 450 rocznicę jego śmierci.

“Czegokolwiek chwycił się ten wielki człowiek, we wszystkim prawie zostawił piętno swego twórczego rozumu” - pisał o Koperniku polski uczony, Jan Śniadecki.

Mikołaj Kopernik urodził się w Toruniu 19 lutego 1473 r. w rodzinie zamożnego Mikołaja Kopernika, który trudnił się zyskownym handlem, lecz nie obce mu były również sprawy polityczne. Ród wywodził się prawdopodobnie ze Śląska. Kopernikowie mieli czworo dzieci: dwóch synów - Andrzeja i Mikołaja oraz dwie córki - Barbarę i Katarzynę.

Latem 1483 r., grasująca w Prusach zaraza dotarła do Torunia i jedną z jej ofiar stał się kupiec Kopernik. Od tej pory opiekę nad osieroconą rodziną sprawuje wuj Mikołaja - Łukasz Watzenrode, kanonik włocławski i warmiński. Był to człowiek wszechstronnie wykształcony. Umiejętnie pokierował on dalszymi losami Mikołaja.

Pierwsze nauki pobierał w szkole miejskiej przy kościele św. Jana w Toruniu. W 1489 r. Łukasz Watzenrode zostaje biskupem warmińskim. Odtąd Mikołaj i Andrzej Kopernikowie uzyskali stałą pomoc ze strony bogatego i wpływowego wuja. W 1491 r. Łukasz wysyła obu braci na studia do Krakowa. W Uniwersytecie Jagiellońskim znajduje się dokument immatrykulacji Mikołaja, gdzie figuruje jako Nicolaus Nicolai de Thorunia.

Uczelnia ta słynęła wówczas na całą Europę, szczególnie dzięki osiągnięciom w dziedzinie nauk matematycznych i astronomii; ściągała tłumy studentów z zagranicy. Na uczelni wykładali poszczególne dziedziny wiedzy tacy wybitni uczeni jak: Jakub Stanisław z Iłży, Wojciech z Pniew, Mikołaj z Łabiszyna, Stanisław z Olkusza, Michał z Wrocławia, Leonard z Krakowa, Marcin z Szamotuł i Wojciech z Brudzewa.

Korzystna dla rozwoju genialnego umysłu była to epoka. Powiew świeżych idei humanizmu, walka nauki ze starą zmurszałą scholastyką, burzenie autorytetów - wszystko to stwarzało atmosferę twórczych poszukiwań. W tym okresie najwybitniejszym polskim astronomem był Wojciech z Brudzewa. On to wskazał Mikołajowi w jakim kierunku powinny iść jego dalsze studia.

Z uczelni krakowskiej młody Mikołaj wyniósł znajomość geometrii, trygonometrii, astronomii i umiejętności malarskie. Stąd wyniósł też wiarę w potęgę nauki oraz krytyczny stosunek do starożytnych mędrców.

W 1495 r. Łukasz Watzenrode wezwał obu braci na Warmię. Miał plany wprowadzenia siostrzeńców do kapituły warmińskiej na stanowiska kanoników. Godność ta, dla osiągnięcia której niekoniecznie trzeba było być księdzem, mogła zapewnić spokój i dostatek na całe życie. Kanoników warmińskich było wówczas szesnastu. Każdy miał przydzielony folwark i mieszkanie w domach przykatedralnych we Fromborku. Do ich obowiązków, oprócz słuchania i odprawiania nabożeństw, należały głównie sprawy świeckie, związane z administrowaniem terytoriami, które podlegały kapitule.

W tym czasie u Kopernika utrwala się przekonanie, że teoria Ptolemeusza, dotycząca budowy wszechświata ma dużo braków i w sposób nieprzekonywujący tłumaczy obieg planet. Odtąd nieustannie pracuje na zgłębianiem tej zagadki.

W 1496 r. bracia Kopernikowie udają się do Włoch. Mikołaj przebywa najpierw w Bolonii, gdzie - zgodnie z życzeniem wuja - miał studiować prawo kanoniczne; zajmuje się jednak głównie astronomią jako uczeń i współpracownik słynnego Maria Domenico Novarro. Wielki wpływ na Mikołaja wywarł również wykładowca retoryki, poetyki i języka greckiego - Antonio Urceo Codro.

Rok 1500 bracia spędzają w Rzymie, gdzie Mikołaj - przed licznym audytorium - ma prelekcje z dziedziny matematyki. Następnie udaje się do Padwy, gdzie studiuje medycynę. Wiosną 1503 r. w Ferrarze składa egzaminy z prawa kanonicznego. 31 maja 1503 r. wręczono trzydziestoletniemu Toruńczykowi odznaki godności doktorskiej. Jesienią tegoż roku Kopernik powrócił do ojczyzny, jako wszechstronnie wykształcony człowiek: matematyk i prawnik, lekarz i astronom. W głębi duszy był przede wszystkim humanistą, dążącym do odkrycia nowych, nieznanych dotychczas ludzkości horyzontów.

Kontakty z humanistami włoskimi przygotowały Kopernika do realizacji wielkiego zadania: obalenia gmachu starej astronomii i stworzenia nauki całkowicie przeciwstawnej poglądom powszechnie uznanym w średniowieczu. Szczególną uwagę zwrócił na dzieła Filolaosa i Arystarcha z Samos, które podważały system geocentryczny. Jednakże zdawał sobie doskonale sprawę, że samo wskazanie na niesłuszność teorii i zastąpienie jej teorią heliocentryczną nie wystarczy. Niezbędne były konkretne, oparte na obserwacjach argumenty oraz wykorzystanie wyników starożytnych Egipcjan i Babilończyków.

Po powrocie do kraju (aż do śmierci wuja w 1512 r.) pełnił Kopernik funkcje osobistego sekretarza i przybocznego lekarza. Pomagał w załatwianiu spraw kościelnych, administracyjnych, politycznych i dyplomatycznych. Z biskupem jeździł na sejmy do Krakowa i Piotrkowa, znajdował czas na pracę literacką. Wydał w Krakowie łacińskie tłumaczenie utworów bizantyjskiego autora Teofilakta Simokatty “Listy obyczajowe, sielskie i miłosne”. W 1510-1512 r. sporządza mapę Warmii i zachodnich granic Prus Królewskich, przeznaczoną na zjazd rady królewskiej w Poznaniu. W 1513 r. - na apel soboru laterańskiego - opracowuje i wysyła do Rzymu własny projekt reformy kalendarza.

Po śmierci Watzenrodego nowym biskupem warmińskim został Fabian Tettinger, który ani zdolnościami ani patriotyzmem nie dorównywał swojemu poprzednikowi. Kopernik już nie pełnił przy nim funkcji kanonika przybocznego i przenosi się do Fromborka. W 1516 r. został mianowany administratorem dóbr wspólnych kapituły - tę odpowiedzialną funkcję pełnił dwukrotnie w latach 1516-1519 i 1520-1521. Do głównych obowiązków Kopernika należało wyznaczanie i przyjmowanie czynszów, rozmieszczanie nowych osadników, troska o opuszczone grunty. Mimo licznych trudności i obowiązków nie zerwał z astronomią; dokonuje obserwacji planet. Kopernik zajmował się również praktyką lekarską, udzielając pomocy potrzebującym; często sam dostarczał im leki.

Tymczasem na Warmię nadchodziły złe czasy, stosunki polsko-krzyżackie uległy pogorszeniu. Nasiliły swą działalność zbrojne oddziały, korzystające z poparcia Zakonu. Rozgorzała wojna polsko-krzyżacka. W 1520 r. Kopernik bierze udział w poselstwie do wielkiego mistrza w sprawie zwrotu zagarniętego przez Krzyżaków Braniewa. Troszczy się o obronne zabezpieczenie Olsztyna. 5 kwietnia 1521 r. został podpisany czteroletni rozejm między Polską a Zakonem Krzyżackim. W czerwcu tegoż roku powołano Kopernika na stanowisko komisarza Warmii w celu rewindykacji zagrabionych przez Zakon posiadłości warmińskich.

Jeszcze w 1504 r. Kopernik zetknął się z problemem dotyczącym obniżenia wartości monety pruskiej. Napisał na ten temat kilka prac. Ich główne myśli zawarł w traktacie o pieniądzu “Sposób bicia monety”. W 1522 r., podczas obrad zjazdu pruskiego w Grudziądzu, przedstawił posłom istniejącą sytuację w kwestii pieniężnej i przedłożył projekty reform w tej dziedzinie. Zły pieniądz - rozumuje Kopernik - podważa handel międzynarodowy, natomiast dobry prowadzi do jego rozkwitu. Założeniem handlu zagranicznego jest rozwój produkcji. Reforma monety, usunięcie nadużyć, zapewnienie obiegu dobrego pieniądza, zmniejszenie niepewności, ryzyka i spekulacji - stwarzają dogodne warunki do rozwoju wytwórczości, wzrostu pracowitości, rozkwitu kultury i nauki. Na sejmach w Piotrkowie w latach 1526 i 1528 wprowadzono, w myśl zaleceń Kopernika, jednolitą monetę w Polsce i na Litwie.

W 1523 r., po śmierci Tettingera, nowym biskupem warmińskim wybrano Maurycego Ferbera. Kopernik nadal pełnił tutaj przeróżne urzędy. Potrzeby gospodarcze skłoniły go do studiów nad cenami chleba, wynikiem których stała się praca “Rachunek chlebowy olsztyński według cen zboża: pszenicy szarej i białej”. Kilka lat później współpracuje z Bernardem Wapowskim w opracowaniu mapy Królestwa Polskiego i Litwy.

Chociaż w czasie swego czterdziestoletniego pobytu na Warmii zajmował się różnymi czynnościami, astronomia odgrywała rolę szczególną. Kopernik pisał: “Spośród licznych i rozmaitych nauk i sztuk, zasilających umysł ludzki, zdaniem moim te nade wszystko zasługują, ażeby im się poświęcić i oddać z całą usilnością, które mają za przedmiot rzeczy najpiękniejsze i najdogodniejsze poznania. Takimi są nauki, których przedmiotem są cudowne obroty świata, biegi planet, ich wielkości i odległości, ich wschody i zachody oraz przyczyny innych zjawisk na niebie dostrzeganych, które ostatecznie całą budowę świata wyjaśniają. Cóż bowiem piękniejszego nad niebo, ponad to zbiorowisko wszystkich piękności...”

W tym okresie były przyjęte kosmologiczne koncepcje Arystotelesa i Ptolomeusza. Arystoteles twierdził, że Ziemia jest kulista, zajmuje środek wszechświata i znajduje się w bezruchu. Wszechświat jest olbrzymią kulą, jego zewnętrzną powłokę stanowi sfera gwiazd, a szereg wzajemnie kontaktujących się i obracających sfer zapełnia reszta ciał niebieskich: Saturn, Jowisz, Mars, Słońce, Wenus, Merkury, Księżyc. Arystoteles przyjmował istnienie aż 55 sfer.

Grecki astronom Klaudiusz Ptolomeusz (II w.n.e.) w dziele “Almagest” zawarł syntezę całej astronomii przedkopernikowskiej. Zrezygnował on ze sfer Arystotelesa, zastępując je epicyklami i deferensami. Według Ptolomeusza planeta porusza się podwójnym ruchem po dużym kole (deferensie), zataczając równocześnie krąg po małym kole (epicyklu), którego środek znajduje się na deferensie.

Na tle takich poglądów odkrycie Kopernika stanowiło rewolucyjny przewrót w nauce. Ogólny zarys swojego systemu opracował jeszcze w 1507 r. w małej rozprawce pt. “Mikołaja Kopernika Komentarzyk o utworzonych przez niego hipotezach ruchów niebieskich”, w którym m.in. stwierdził, że nie istnieje wspólny środek dla wszystkich sfer niebieskich, środek Ziemi nie jest środkiem świata, wszystkie planety poruszają się wokół Słońca. Kopernik nie drukował tej rozprawy; krążyła ona w odpisach po Europie.

Dziełem wieńczącym 30-letnie żmudne prace badawcze Kopernika stało się sławne “De revolutionibus orbium coelestium” (“O obrotach ciał niebieskich”), które zostało wydane 21 marca 1543 r. w Norymberdze. Praca ta była ukończona już w 1532 r., lecz uczony długo się wahał z jej wydaniem, obawiając się szyderstw i “napaści oszczerczych języków”, co “tępy mają umysł i plączą się między prawdziwymi uczonymi, jak trutnie między pszczołami”.

W 1533 r. Mikołaj Kopernik wyraża swoje poglądy w rękopisie adresowanym papieżowi Klemensowi VII. Różnie przyjmowali tę teorię współcześni. W 1536 r. Tideman Gise opracowuje traktat poświęcony obronie pracy Kopernika. Natomiast w 1539 r. Marcin Luter wyraża swój sąd o Koperniku słowami: “Ten głupiec chce wywrócić całą sztukę astronomii! Ale jak wskazuje Pismo św., Jozue kazał Słońcu zatrzymać się, a Ziemi nie.”

W tymże roku przybywa do Fromborku Jerzy Joachim von Lauchen, zwany Retykiem, profesor matematyki z Wittenbergi i rozpoczyna pracę nad przygotowaniem “De Revolutionibus” do druku. W 1540 r. wychodzi w Gdańsku “Narrario prima” (“opowieść pierwsza”) Retyka, propagująca teorię Kopernika. Dopiero po długich naleganiach Kopernik wyraził zgodę na publikację swego dzieła, w którym stwierdza kulistość świata i Ziemi, objaśnia zjawiska wynikające z ruchu obrotowego Ziemi, ruchu planet dookoła Słońca i wynikające stąd zjawiska.

Wielki uczony zmarł 21 maja 1543 r., trzymając - według legendy - w skostniałych dłoniach dzieło swego życia.

“Umierał Kopernik - pisze Jan Śniadecki - **kiedy wyszła jego książka "O obrotach ciał niebieskich" już drukiem ogłoszona; był to wschód nieśmiertelności przy zgonie niknącego człowieka. Jego geniusz w tym dziele wylany wcielał się już, że tak powiem, w pamięci ludzkie, mając szczęśliwie zatrudniać uwagę i upłodniać myśli i pojęcia następnych wieków”.**

* * * * * * *

Opracował:

Józef Dziurbejko

* * * * * * *

Pieśń hymniczna

Słowa pieśni zostały napisane przez Delavigne'a na zamówienie Centralnego Komitetu Francuskiego na rzecz Sprawy Polskiej; z muzyką D.F. Aubera została ona wykonana po raz pierwszy w marcu 1831 r. w Paryżu.

Tekst został przetłumaczony na język polski przez Karola Sienkiewicza, a nową muzyczną oprawę nadał jej kompozytor Karol Kurpiński. W nowej wersji miała premierowe wykonanie 5 kwietnia 1831 r. w Warszawskim Teatrze Narodowym. Szczególną popularność uzyskała po wystawieniu sztuki Stanisława Wyspiańskiego "Warszawianka". O jej randze, jako pieśni hymnicznej, świadczy fakt, że była jedną z konkurentek "Mazurka Dąbrowskiego" do tytułu hymnu narodowego.
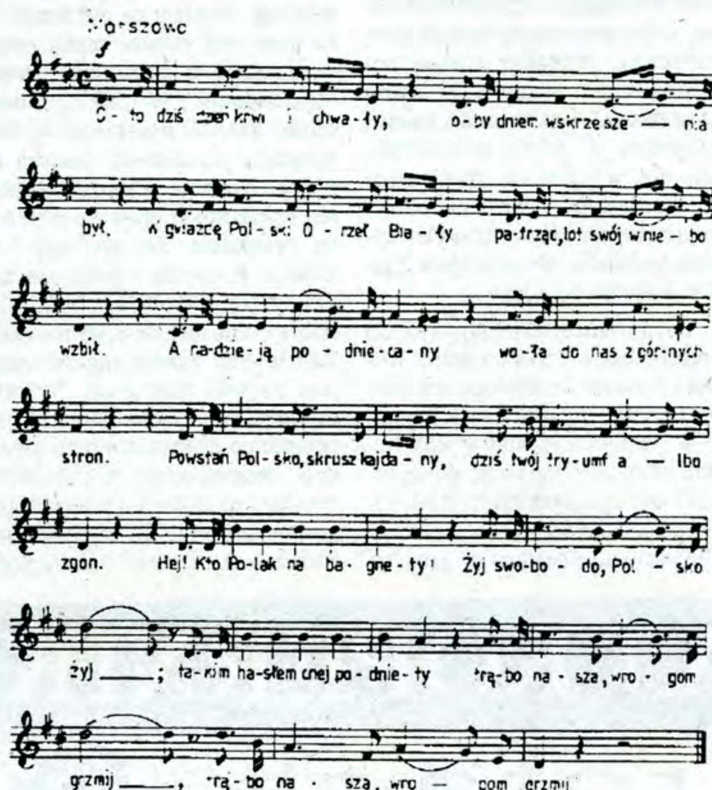
Dziś pierwsze takty tej pieśni są sygnałem programu II Polskiego Radia.

Oto dziś dzień krwi i chwały.
Oby dniem wskrzeszenia był!
W tęczę Franków Orzeł Biały
Patrząc lot swój w niebo wzbił.
Słońcem Lipca podniecany.
Woła na nas z górnych stron:
"Powstań, Polsko, krusz kajdany.
dziś twój tryumf albo zgon".
Hej, kto Polak, na bagnety!
Żyj, swobodo, Polsko, żyj!
Takim hasłem cnej podniety.
trąbo nasza wrogom grzmij!
"Na koń! - woła kozak mściwy -
Karać bunty polskich rot.
Bez Bałkanów są ich niwy.
Wszystko jeden zgniecie lot!"
Stój! za Bałkan pierś ta stanie.
Car wasz marzy płonny łup.
Z wrogów naszych nie zostanie
Na tej ziemi, chyba trup.
Hej, kto Polak, na bagnety...
Droga Polsko! dzieci twoje
Dziś szczęśliwszych doszły chwil.
Od tych sławnych, gdy ich boje
Wieńczył Kremlin, Tybr i Nil.
Lat dwadzieścia nasze męże
Los po obcych grobach siał.
Dziś, o Matko, kto polęże.
Na tym łonie będzie spał.
Hej , kto Polak, na bagnety...
Wstań, Kościuszko! ugodź serca.
Co litością mamić śmią.
Znałże litość ów morderca.
Który Pragę zalał krwią?
Niechaj krew tę krwią dziś płaci.
Niech nią zrosi grunt zły gość.
Laur męczeński naszych braci
Bujniej będzie po niej rość.
Hej, kto Polak, na bagnety...

Warszawianka

Tekst: Casimir Delavigne
przekład polski: Karol Sienkiewicz (1831)

Melodia: Karol Kurpiński

LAUR męczeński naszych braci

NA PLEBANII

W styczniową niedzielę w plebanii kościoła p.w. świętego Aleksego zebrało się dużo dzieci; razem z nimi przyszli rodzice i inni goście. W dużej sali była ubrana wysoka choinka.

O godz. 15 przed zebranymi wystąpił proboszcz O. Wiesław. Powiedział m.in,, że Ambasada Polska w Mińsku przesłała dla Iwienieckiego Oddziału Związku Polaków na Białorusi sześć tysięcy rubli. Taką samą kwotę dodał kościół i za te pieniądze były zakupione podarki.

Głos zabrał prezes Iwienieckiego Oddziału ZPB - Józef Krugliński, który szczerze podziękował katechetkom Larysie Downar i Albercie Kniażewicz, a także paniom Marynie Mazurkiewicz i Tani Chołopuk za czynny udział w organizacji tej imprezy.

O. Benedykt zaintonował "Wśród nocnej ciszy". Płynęły dźwięki kolęd polskich. Dzieci śpiewały przy akompaniamencie kilku harmonii, na których z entuzjazmem grały Ania Rakowiec, Ola Hubska i Ola Nagórska. Zespołem muzycznym kierowała nauczycielka miejscowej szkoły - Halina Trościanko. Piosenkarzy koło choinki zmieniali deklamatorzy. Ela Downar, Ira Niedźwiecka, Ola Alszewska, Żenia Kużownik i inne dzieci przeczytały wierszyki polskie. Zabawy i tańce koło choinki przeplatały się z deklamowaniem wierszy i śpiewaniem kolęd. Za każdy występ św. Mikołaj (nauczyciel iwienieckiej szkoły-internatu p. Sobolewski) rozdawał nagrody.

Później panie Downar i Kniażewicz wręczyły młodzieży podarki.

Nie tylko dzieci, ale i dorośli byli bardzo zadowoleni z tego święta, które na długo pozostanie w pamięci wszystkich.

Feliks Popławski
Członek Zarządu Iwienieckiego Oddziału Związku Polaków na Białorusi

PODLASKI PREZENT

Niedawno mieliśmy miłe spotkanie z amatorskim zespołem Teatru Ziemi Podlaskiej, zorganizowanym przez Miejski Dom Kultury w Białej Podlaskiej. Goście przedstawili baśń ludową Zofii Kossak "Gość oczekiwany", pod kierownictwem i w reżyserii Józefa Maksymiuka oraz Józefa Sochy. Scena w bibliotece obwodowej Brześcia jest bardzo mała dla takiego przedstawienia, ale obraz sceniczny baśni udał się świetnie. Całą sala była zapełniona widzami; przyszło dużo dzieci.

Spektakl na pewno będzie aktualny zawsze. Lecz dzisiaj, w tak trudnym okresie naszego życia, jest on jak łyk świeżego powietrza. Sens baśni dotarł do serca każdego, zmusił do przeanalizowania swego życia, do szukania odpowiedzi na pytania: jaki jest cel człowieka?

W tej opowieści-baśni rzeczywistość splata się z fantazją, groteska z dramatem. Pan Bóg - to właśnie Gość oczekiwany, który nieustannie przychodzi do ludzi, a gdy go nie przyjmują, znów wraca i puka do ludzkich serc. Gość oczekiwany hojnie darzy wiarą, nadzieją i szczęściem tych, którzy przyjmują Go w prostocie i bezinteresownie.

Przedstawienia "Gościa oczekiwanego" odbyły się również w Peliszczach i Kobryniu.

Bardzo jesteśmy wdzięczni Miejskiemu Domowi Kultury w Białej Podlaskiej za ten śliczny prezent.

Maria Sulima
Brześć

Bohaterowie POWSTANIA STYCZNIOWEGO

KONSTANTY KALINOWSKI

Syn Ziemi Grodzieńskiej. Urodził się 2 lutego 1838 r. rewolucyjny demokrata, jeden z najwybitniejszych przywódców Powstania Styczniowego na Litwie i Białorusi. W 1861 r. rozpoczął agitację rewolucyjną na Grodzieńszczyźnie. W następnym roku wydawał tajne pismo w języku białoruskim "Mużyckaja prauda". Mobilizował chłopów do walki z caratem.

Od sierpnia 1862 r. był członkiem Komitetu Ruchu w Wilnie, przedstawicielem lewicy "czerwonych". Po wybuchu powstania w 1863 r. pełnił funkcję komisarza w województwie grodzieńskim, a następnie został komisarzem pełnomocnym Rządu Narodowego na Litwę. Aresztowany przez władze carskie został stracony w 1864 r. w Wilnie. **(d.)**

Tak jest w Polsce

Jak wynika z informacji Głównego Urzędu Statystycznego w Polsce w roku szkolnym 1992/93 w 17 szkołach, w których językiem wykładowym nie jest polski, uczy się ponad 1000 chłopców i dziewcząt. W 99 placówkach oświatowych, gdzie nauka odbywa się w języku polskim, a lekcje w języku ojczystym młodzieży prowadzone są dodatkowo, pobiera wiedzę blisko 5 tysięcy uczniów.

W szkołach podstawowych z językiem wykładowym niepolskim uczy się 957 chłopców i dziewcząt, w liceach - 456. Trzy narodowości mają swoje placówki; mniejszość litewska korzysta z 6 podstawowych szkół - 586 uczniów, jednego liceum - 131 uczniów; mniejszość ukraińska dysponuje 4 szkołami podstawowymi - 250 uczniów i trzema liceami - 307 osób; natomiast mniejszość słowacka posiada 2 szkoły podstawowe - 120 uczniów i jedno liceum - 20 osób.

Istnieją także szkoły prowadzące lekcje wyłącznie dodatkowe w języku niepolskim. Tu uczniów jest znacznie więcej: 3.399 na poziomie podstawowym i 635 na poziomie średnim. Liczebnie dominuje młodzież wywodząca się z mniejszości białoruskiej. **(m)**

Głos znad Niemna

BOHATYROWICZE

O małej wsi Bohatyrowicze, położonej trzedzieści kilometrów od Grodna na Białorusi słyszał prawie każdy dorosły Polak. Jeżeli ktoś nie zdążył przeczytać w szkole średniej obowiązkowej lektury "Nad Niemnem" Elizy Orzeszkowej, to powieść tę i nadniemeński krajobraz przybliżył mu film, emitowany również w telewizji. Ja także - jak dotąd - moją wiedzę o tym zakątku Polski czerpałem głównie z książki z krytyczno-literackich oraz historycznych opracowań. Toteż, kiedy podczas krótkiego pobytu w Grodnie nadarzyła się okazja pojechać tam, postanowiłem jej nie zmarnować.

REPORTAŻ

Pierwsze dni czerwca upłynęły tutaj pod znakiem Elizy Orzeszkowej w związku z przypadającym wówczas stopięćdziesięcioleciem jej urodzin. Na Uniwersytecie Grodzieńskim już nieco wcześniej odbyła się specjalna akademia poświęcona naszej pisarce. W szybkim tempie remontowano dom przy ul. Orzeszkowej, w którym w okresie od 1894 do maja 1910 roku mieszkała - jak napisano na pamiątkowej tablicy "wybitna polska pisarka demokratka" (mieści się tutaj obecnie oddział młodych Związku Pisarzy Białorusi i biblioteka).

W domu tym, w rocznicę urodzin Orzeszkowej, miała miejsce okolicznościowa uroczystość z udziałem reprezentantów białoruskich władz wojewódzkich i miejskich. Przedstawiciele Związku Polaków na Białorusi złożyli kwiaty pod tablicą pamiątkową oraz jej pomnikiem, który znajduje się kilkaset metrów dalej, na skwerku przy tej samej ulicy. Wiązanki kwiatów zauważyłem też na grobach Orzeszkowej i jej matki, na cmentarzu polskim w Grodnie.

Wśród tych tradycyjnych wyrazów pamięci o wielkiej polskiej pisarce znalazły się też i nowe. Związek Polaków na Białorusi ufundował dwie pamiątkowe tablice, które zostały umieszczone w kościele w Kamionce, położonej czterdzieści kilometrów od Grodna, gdzie Orzeszkowa była chrzczona oraz w kościele Bernardynów w Grodnie, w którym w 1858 roku brała ślub z Orzeszką. Wyrazów pamięci - jak widać - sporo, zwłaszcza, jeżeli zważymy, że w kraju ta rocznica przeszła bez większego echa. Nie odnotowałem bowiem jakiejś większej aktywności, ani związków twórczych, ani środowisk intelektualnych.

Uczestnictwo w tych grodzieńskich aktach kultu pisarki, przypominanie faktów z życia Orzeszkowej, rekonstruowanie zdarzeń powieściowych wzmogły jeszcze bardziej moją chęć odwiedzenia Bohatyrowicz.

Nie było to przedsięwzięcie łatwe. Autobus w kierunku Łunna odjeżdża niezwykle rzadko. Stamtąd trzeba by iść pieszo jeszcze spory kawałek drogi. Realizację planu ułatwia mi niezawodny - jak zwykle - prorektor uniwersytetu, prof. Siergiej Gabrusiewicz, który prywatnym samochodem zdecydował się na moją prośbę tam pojechać. Wyjeżdżamy po południu, kiedy już nieco uporał się ze swoimi rozlicznymi obowiązkami w rektoracie. W podróż udaje się z nami Walenty Czekin, przyjaciel profesora, rodowity moskwianin, poeta, malarz, od trzydziestu lat zamieszkały w Grodnie. Maluje głównie krajobrazy białoruskie, portrety, do niedawna również wodzów rewolucji i Gorbaczowa. Teraz - śmieje się - pozostałem przy osobach "świeckich". - Może więc mnie namalujesz - żartuje profesor. - Jak na to zasłużysz lub dobrze zapłacisz - odpowiada również żartobliwie artysta. Znają się przecież od lat. Na ścianach mieszkania Gabrusiewicza wiszą pejzaże Czekina.

Nasza "wołga" mknie prosto jak strzała drogą wśród lekko pofalowanych pól, co pewien czas poprzecinanych dorodnymi lasami. Prorektor Gabrusiewicz zwraca mi uwagę na obsiane pola okolicznych kołchozów, na ich solidne zabudowania, na monumentalne wiejskie domy kultury. Jako rodowity Białorusin jest dumny ze swej krainy. Pochodzi spod Grodna. Jednak w Bohatyrowiczach jeszcze nie był. Zna je, podobnie jak i ja, z powieści Elizy Orzeszkowej. Malarz nie wie ani o pisarce, ani o jej utworze. Jedzie tam, by szukać inspiracji estetycznych w nadniemeńskim krajobrazie.

Na dwudziestym siódmym kilometrze skręcamy z drogi głównej w lewo; najpierw asfaltową, później piaszczystą dróżką, na której grzęzną koła samochodu, docieramy do jakiejś wsi. Okazało się, że to jeszcze nie są Bohatyrowicze. Pytamy więc o drogę chłopów oczekujących na autobus. - Przejechali, panowie, trochę, trzeba wrócić dwa kilometry i potem w prawo - tłumaczy ktoś z gromadki stojącej na przystanku.

W tym momencie wychodzi średniego wzrostu mężczyzna, o ogorzałej od słońca i wiatru twarzy, rękoma jak dwa bochny chleba, w roboczym ubraniu, w czapce na głowie. - Ja was tam zaprowadzę, jadę w tamtym kierunku, mieszkam właśnie w Bohatyrowiczach. Ruszamy. Rozmowa toczy się najpierw w języku rosyjskim, prorektor zagaduje naszego gościa po białorusku. W obu językach wypowiada się on swobodnie. Jest jednak nieco nieufny. Pyta, co nas sprowadza do jego wioski? Kiedy dowiaduje się, że jestem z Polski, rozjaśnia mu się twarz, znika wcześniejsze napięcie. Zwraca się do mnie w najczystszej polszczyźnie.

- Nazywają mnie Tadzik, Tadzik Bohatyrowicz. Jestem z tych Bohatyrowiczów, co ich pani Orzeszko w powieści opisała. Mieszkam niedaleko Miniewicz, obok dworu, do którego pisarka przyjeżdżała na wakacje. Czy ten sam dom wtedy tutaj stał, na pewno nie wiem. W tym miejscu to jednak było. Dom teraz jest opuszczony. Kupił go jakiś wojskowy, chyba generał, będzie rozbudowywał, nawiózł sporo materiału. Wcześniej tam była poczta, magazyn i diabeł sam wie co jeszcze.

Bohatyrowicz jest szoferem w kołchozie. Ma działkę przyzagrodową, na której uprawia i hoduje wszystko co do życia potrzebne. W zakresie wyżywienia jest samowystarczalny. Na los swój nie narzeka. Ma auto "Żyguli", stare, niestety osiemnastoletnie. Trzyma się ono jeszcze, gdyż jako szofer zna się na mechanice. Drobne remonty wykonuje sam. Pyta moich towarzyszy podróży, czy nie mogą mu pomóc zakupić coś nowego. Pieniądze na ten cel zgromadził. Gdzie i jak teraz nabyć auto?

Ma dwóch synów, czterech wnuków. Sami chłopcy. - Ród Bohatyrowiczów nie zaginie - zauważa nie bez swoistej dumy, że to za jego sprawą.

Zbliżamy się do Bohatyrowicz. Wokół nas krajobraz utrwalony przez Orzeszkową: "Z jednej strony widnokręgu - czytamy w "Nad Niemnem" - wznosiły się niewielkie wzgórza z ciemniejącymi na nich borkami i gajami, z drugiej - wysoki brzeg Niemna, piaszczystą ścianą wystający z zieloności ziemi a koroną ciemnego boru oberżnięty od błękitnego nieba, ogromnym półkolem obejmował równinę rozległą i gładką, z której gdzieniegdzie tylko wyrastały pękate grusze, stare, krzywe wierzby i samotne, ogłupiałe topole". Wszystko pozostało tutaj na swoim miejscu: i pękate grusze, i stare wierzby, i samotne topole. Niewiele się zmieniło w nadniemeńskim krajobrazie. Tutaj czas, jakby się zatrzymał...

Pierwsze kroki kierujemy asfaltową wąską dróżką nad Niemen, na położony w zagajniku grób Jana i Cecylii, legendarnych przodków rodu Bohatyrowiczów. Napis "Jan i Cecylia. Rok 1549 memento mori" na własne oczy oglądała Eliza Orzeszkowa z Adamem Lewkowiczem, głównym informatorem o przeszłości rodu. Fakt ten tak opisała Gabriela Pauszer-Klonowska w opowieści "Pani Eliza": "Wysoko, o kilka kroków zaledwie od szczytu, u końca cienistej, w nierówne schody wyszczerbionej alei, którą wspięli się aż tutaj, leżał olbrzymi kamień siwym i brunatnym mchem porosły. [...] Trzeba było wejść pomiędzy drzewa, żeby rozpoznać, że to grobowiec. Był bardzo prosty i ubogi. Wznosił się na nim sześciokątny, gruby, drewniany krzyż, na którego czerwonym tle widniała postać Chrystusa".

Dzisiaj pośrodku ogrodzonego płotem grobu stoi tylko drewniany krzyż z postacią Chrystusa. Nie ten zapewne, jaki pisarka widziała około stu lat temu. Krzyż jest nowy, widać, że niedawno w miejsce starego postawiony. Od mogiły, po schodkach idziemy nad Niemen. - Kiedyś były tu schody drewniane i poręcz - informuje Bohatyrowicz. - Jeszcze jako dziecko ślizgałem się na niej w dół. Nad rzeką cisza absolutna. Zakłócają ją jeno koncerty ptaków z okolicznych zarośli. W dali ktoś płynie łódką, przy brzegu ktoś inny łowi ryby, woda leniwie płynie...

Około dwóch kilometrów musimy przejechać wzdłuż Niemna i skręcić w lewo, by przez głębokie piachy dotrzeć pod las, omijając chłopskie drewniane, pomalowane na niebiesko chaty. Nasz przewodnik przez gęste zarośla prowadzi nas na maleńką polankę do mogiły powstańców. Widać, że ktoś o nią dba. Ogrodzona jest płotem, na umocowanej na krzyżu tabliczce czytelny napis "Powstańcom 1863. Pokój ich duszom". Ktoś położył na niej wiązankę czerwonych kwiatów. Robimy pamiątkowe zdjęcie. - Popatrzcie, panowie - zwraca uwagę Bohatyrowicz - stoimy na tym miejscu: dwóch Polaków, jeden stąd, jeden z kraju - Białorusin i Rosjanin. Czyż to nie symboliczne?

Symbolem jest również mogiła powstańca Orzeszkowej, gdyż kryje prochy i Andrzeja Korczyńskiego, i Jerzego Bohatyrowicza. W jej niejako obliczu dokonuje się pojednanie szlachty z Korczyna i zdeklasowanej szlachty zagonowej z Bohatyrowicz. W walce o wyzwolenie narodowe jedni i drudzy oddawali swoją krew.

W "Nad Niemnem" czytamy: "W głębi pod ciemną kolumną kilku splecionych z sobą jodeł, słupem padającego od nich cienia okryty, wznosił się niewysoki pagórek, kształt podługowaty i łagodne stoki mający, niby wał, niby kurhan, widocznie kiedyś rękami ludzkimi usypany jak i cała ta polana - niską, w nierówne kępy pogarbioną trawą obrosły.

Jan w milczeniu pagórek ten Justynie ukazał. Ona też milcząc skinęła głową, wiedziała, że to zbiorowa mogiła.

- Ilu? - z cicha zapytała.

- Czterdziestu - odpowiedział, głowę znowu odkrył i kroki przyspieszył".

I my milczymy przez dłuższą chwilę. Tadeusz Bohatyrowicz zdjął czapkę z głowy. Wszyscy bez słowa opuszczamy mogiłę powstańczą. Każdy - jak sądzę - z innymi refleksjami.

Do swojej miejscowości Bohatyrowicz niezbyt chętnie chce nas prowadzić. - Nic ciekawego nie zobaczycie. Wieś jak wieś. Ulega jednak naszym namowom. Obok dworu, obok starego sadu i parku podjeżdżamy pod jego dom, który znajduje się nieopodal dworku wykupionego przez generała. Po namyśle zaprasza na swoje podwórko. Dom, jak wszystkie tutaj, jest drewniany, oszalowany pomalowanymi na żółto deskami. Obejście zadbane.

Folia na jarzyny. Na przyzbie turystyczny odbiornik radiowy, z którego słychać naszą mowę. To pierwszy program polskiego radia z Warszawy.

Żona Bohatyrowicza, która wraca od sąsiadki z siedmioletnim wnukiem, informuje nas, że włączyła radio, by posłuchać sprawozdania z wizyty Ojca Świętego w Białymstoku. - Dużo naszych tam pojechało. Ja nie mogłam. Mąż ciągle w pracy. Ktoś musi gospodarstwem się zająć i wnuki przypilnować. Chłopiec też mówi po polsku. Ma na imię Artur. - Powiedz panu: - Kto ty jesteś? - pyta babcia. - Polak mały. - Jaki znak twój? - Orzeł biały - odpowiada. - Ucz go od dziecka mowy naszej, naszej historii. Powinien wiedzieć kim byli jego pradziadkowie.

Przyznać muszę, że ta lekcja patriotyzmu, szacunku dla tradycji, dla polskiej historii w ustach tych chłopców znad Niemna zrobiła na mnie niesamowite wrażenie. Wynika ona bowiem z ich wewnętrznej potrzeby, z przekazywanej z pokolenia na pokolenie wiedzy, z poszanowania polskości, kultywowanej tutaj przez wieki.

Na nasz widok wychodzą z sąsiednich domów zaciekawieni gospodarze. Zapraszają do środka. Zbliża się wieczór. Musimy wracać do Grodna. Dzisiaj nie możemy skorzystać z ich serdeczności i gościny. - Może przyjedziecie na wakacje na wypoczynek? U nas ludzie porządni. Nie zedrą z was pieniędzy. A jaka cisza, jaka przyroda, ryba - sami widzicie.

Odjeżdżamy. Daleko za Niemnem zachodzi przymglone chmurami słońce. Żegnam Bohatyrowicze w dziwnym nastroju. Wzruszenie, które staram się ukryć przed współtowarzyszami podróży, nie opuszcza mnie podczas całej drogi powrotnej do Grodna. Nie pierwszy raz spotkałem Polaków poza granicami kraju. Miałem kontakty z Polonią w Ameryce, we Francji, w Hiszpanii, Grecji i w Austrii. Ci jednak, tutaj nad Niemnem, zrobili na mnie szczególne wrażenie. Utrwalony w literaturze ród Bohatyrowiczów, niezależnie od zawirowań historii, trwa nadal, kultywuje polską mowę, nie zapomina o tradycji na tym pięknym skrawku białoruskiej ziemi nad Niemnem.

ŚLADY HISTORII

Reportaż napisał BOLESŁAW FARON

Życie religijne ✝

POKÓJ i jedność

BŁOGOSŁAWIONA
BOLESŁAWA LAMENT
1862-1946

W końcu stycznia minęła 47 rocznica śmierci Błogosławionej Bolesławy Lament - założycielki Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny.

Jej imię jest szeroko znane wśród katolików, jak również prawosławnych, ponieważ życie i działalność całkowicie poświęciła sprawie ekumenizmu na Wschodzie.

Bolesława Lament urodziła się 3 czerwca 1862 roku w Łowiczu. Otrzymała gruntowne wykształcenie katolickie; świadomie wybrała życie zakonne. Najpierw należała do Zgromadzenia Sióstr Maryi Panny, prowadząc pracę charytatywną w Warszawie w ciągu jedenastu lat. W roku 1903, na zaproszenie Leontyny Sianożeckiej z Białorusi - za pośrednictwem swojego spowiednika, Błogosławionego Honoratiusza Koźmickiego - przyjechała do Mohylewa nad Dnieprem. Po dwóch latach założyła tam Zgromadzenie Sióstr Zakonnych, celem którego była praca i modlitwa w intencji zjednoczenia Kościoła katolickiego i prawosławnego.

Od 1907 roku prowadziła działalność Zgromadzenia w Sankt-Petersburgu, a od 1913 roku również w Finlandii.

Rewolucja październikowa w Rosji zmusiła Bolesławę Lament do zabrania swych sióstr z terytorium Rosji. Od 1912 rozpoczęły one pracę misyjną na wschodnich terenach Polski, głównie w diecezjach Wileńskiej i Pińskiej, dążąc do rozpowszechnienia swego posłannictwa dalej na Wschód, przede wszystkim na Białoruś. Hasłem ich działalności było: "Aby ci, których uświęcił jeden chrzest, złączyli się w prawdziwej wierze i bratniej miłości pod przewodnictwem jednego Pasterza". Dzisiaj nabiera ono szczególnej aktualności, ponieważ może służyć jako wzór dla kształtowania ludzkiej egzystencji w duchu chrześcijańskim, zwłaszcza na terenie Białorusi, gdzie od lat działają obok siebie kościoły katolicki i prawosławny.

Siostra Bolesława Lament zmarła w 1946 roku w Białymstoku. W 46 rocznicę jej śmierci, Ojciec Święty Jan Paweł II, podczas swej wizyty w Polsce uroczyście dokonał beatyfikacji i ogłosił siostrę Bolesławę - Patronką zjednoczenia chrześcijan.

Będąc w Białymstoku, zwiedziłam siedzibę Sióstr Misjonarek Najświętszej Rodziny, kontynuujących dzieło swej Patronki. Wstąpiłam do sanktuarium, gdzie w sarkofagu spoczywają szczątki Błogosławionej siostry Bolesławy. Tam dowiedziałam się, że przebywający obecnie w Grodnie ksiądz Henryk Rodziewicz zorganizował pieszą pielgrzymkę z grupą młodzieży z Grodna, by przenieść Jej doczesne szczątki.

Siostra Lilioza - przełożona Domu Sióstr przy ul. Stołecznej w Białymstoku oraz siostra Dorota udzieliły wywiadu dla naszego pisma.

Laura Michajlik: - Na czym polega praca sióstr Zgromadzenia Misjonarek Najświętszej Rodziny?

Siostra Dorota: - Praca polega na przybliżeniu wszystkim idei jedności chrześcijan w Kościele. Siostry pracują w różnych miejscowościach; głosząc Ewangelię, próbują zjednoczyć Kościół Chrystusowy w jedną owczarnię.

L.M. - Również na Wschodzie?

S.D. - Na Wschodzie mamy kilka placówek, na terenie Białorusi i Litwy, a także w Moskwie.

L.M. - Czym różni się praca sióstr Misjonarek Najświętszej Rodziny od działalności innych sióstr zakonnych?

S.L. - Nasz cel, to cel ekumeniczny - zjednoczenie. Realizujemy to przede wszystkim przez nauczanie i wychowanie młodzieży. Dlatego od samego zarania Zgromadzenie dążyło do zakładania szkół, m.in. miałyśmy kilka placówek oświatowych i sierocińców w Petersburgu oraz innych miastach. Naturalnie, pracy charytatywnej też nie zaniedbujemy, bo jest ona bardzo ważna.

L.M. - Podobną pracę wykonujecie również w Białymstoku?

S.D. - Ostatnio organizujemy wspólne modlitwy z prawosławnymi oraz katechizację dzieci. Prowadzimy przyjazne rozmowy z prawosławnymi duchownymi.

L.M. - Mieszkając na terenach pogranicza dwóch religii, działacie na rzecz pokojowego współżycia ludzi o różnych wyznaniach?

S.L. - Nasza Patronka boleśnie przeżyła podział Kościoła na wschodni i zachodni. Dlatego natchniona Duchem Świętym zaczęła pracę na rzecz jego zjednoczenia. Naśladujemy ją, kierując się hasłem: "Aby wszyscy stanowili jedność".

S.D. - Pragnieniem każdej misjonarki naszego Zgromadzenia jest, aby była zgoda i pokój między ludźmi, by stanowili oni jedną rodzinę dzieci Bożych. W tym duchu pracujemy, o to się modlimy.

L.M. - Serdecznie dziękuję za rozmowę.

Laura Michajlik

Jest to impreza odbywająca się w Polsce w stałym terminie - w dniach od 20 do 24 maja każdego roku. Miejsce Festiwalu, to klasztor Ojców Franciszkanów w Niepokalanowie, oddalonym od Warszawy o 40 km. Jednym z głównych celów jest wszechstronne wspieranie twórczości filmowej o wartościach ogólnoludzkich, zgodnych z katolicką nauką społeczną.

Komitet Organizacyjny Festiwalu stanowią Katolickie Stowarzyszenie Filmowe im. św. Maksymiliana Kolbego i klasztor Ojców Franciszkanów w Niepokalanowie, a patronat pełnią prymas Polski, Komitet Honorowy i Komisja Episkopatu do spraw Środków Społecznego Przekazu.

Główną nagrodą festiwalu jest Grand Prix Niepokalanów AD: figurka Niepokalanej i 5.000 USD, ufundowane przez klasztor Franciszkanów i przyznawane niezależnie od kategorii filmu. Łączna wartość nagród regulaminowych przekracza 10.000 USD. Wsparcia udzielają również: Ministerstwo Kultury RP, Polskie Radio i Telewizja, wielu posłów i senatorów oraz organizacje zagraniczne.

W zeszłorocznym Festiwalu po raz pierwszy brała udział kinematografia krajów byłego ZSRR. W przeglądach konkursowych uczestniczyły filmy reżyserów z Rosji, Ukrainy i Gruzji. Niestety, nie było wśród nich białoruskich filmowców.

Katolickie Stowarzyszenie Filmowe - za pośrednictwem naszego pisma - zaprasza twórców filmów fabularnych, dokumentalnych, amatorskich, programów TV lub audycji katechetycznych do udziału w Festiwalu'93. Można zgłosić się w terminie do 28 lutego 1993 roku pod adresem: "VIII Międzynarodowy Festiwal Filmów Katolickich - Niepokalanów'93, ul. Barska 2; 02-315 Warszawa-Polska, tel. (48-22) 22-15-23; faz/TAD 22-50-11".

Należy przesłać kasetę w systemie VHS z listą dialogową po polsku oraz biografią i filmografią reżysera, fotografiami i innymi materiałami reklamowymi. Do kasety załączamy kartę, zawierającą następujące dane: tytuł filmu w języku oryginału oraz po polsku i angielsku, rodzaj filmu (fabularny, dokumentalny, amatorski), nazwiska: reżysera, scenarzysty, producenta - z adresami i telefonami.

Maria Zdanowska

✝ Spotkania z liturgią ✝

Czy liturgia może odpowiedzieć na pytania: Jak żyć? Jak postępować? Jak realizować swoje zadania i powołanie? Jak dążyć do wypełnienia treścią życia, bym - jako chrześcijanin - osiągnął żywot wieczny? Człowiek nie może zrealizować samozbawienia; sam też, jako stworzenie kruche, słabe, zależne i ułomne, nie udźwignie swego życia bez pomocy z zewnątrz. Wierzący człowiek wie, gdzie szukać owej duchowej pomocy, zdolnej podpierać go przez całe życie. Jest nią Jezus Chrystus.

Aby sakramenty i wydarzenia zbawcze, celebrowane w kręgu roku liturgicznego, były zdolne ożywić i kształtować życie duchowe, musi on w nich uczestniczyć systematycznie. Jest to zasadniczy warunek chrześcijańskiej duchowości. Znawcy przedmiotu coraz częściej zwracają na to uwagę, że ostatni Sobór bardzo trafnie zadekretował i przeprowadził reformę ksiąg liturgicznych (bez których nie ma przecież liturgii); kuleje natomiast proces samej "odnowy liturgicznej", proces duchowego odrodzenia czerpanego z treści, jakie niesie liturgia. A przecież cały sens Konstytucji Liturgicznej Soboru Watykańskiego II można zamknąć w jednym zdaniu: chodzi w niej o umożliwienie wiernym świadomego, czynnego i owocnego uczestnictwa w obrzędach.

Właściwe uczestniczenie w liturgii związane jest ze spełnieniem czterech warunków: liturgię należy rozumieć, umieć odpowiadać, milczeć i śpiewać w czasie liturgii. Rozumieć ją, to przede wszystkim uznać, że stanowi ona żywą obecność i działalność Jezusa Chrystusa, który przez sakramentalne słowa i znaki spełnia kapłańską misję uświęcenia człowieka i oddaje zarazem cześć Bogu Ojcu. Chrystusową obecność w liturgii rozpoznajemy w poczwórny sposób: w istotnych znakach sakramentalnych, w proklamowanym Słowie Bożym, w zgromadzeniu liturgicznym oraz w osobie przewodniczącego celebracji. Rozumieć sens każdej celebracji, od "aspersji" ("czyli anamnezy chrzcielnej), od symboliki zwykłych znaków liturgicznych zaczynając, a na bogatych obrzędach sakramentalnych czy związanych z obchodami Wigilii Paschalnej kończąc.

Reakcją człowieka wierzącego, świadomego swej obecności w liturgii, jest współdziałanie. Na tym właśnie polega umiejętność odpowiadania. Nie chodzi przy tym jedynie o słowne aklamacje, odpowiedzi dialogowane, lecz o bogatsze współdziałanie. Np. odpowiedzią na rozumienie istoty Mszy św. jest przystąpienie do Stołu Pańskiego (wielka bolączka duszpasterska naszej niedzielno-parafialnej Eucharystii).

Milczenie w liturgii, to nie tylko niemówienie, lecz także rodzaj odpowiedzi na słowo, np. w akcie pokutnym. Milczenie w liturgii jest dynamiczne, jest kończeniem akcji, dopowiedzeniem osobistym (np. w milczeniu po homilii). Jest to uprzywilejowany czas usłyszenia Boga. Funkcją śpiewu w liturgii jest uroczyste i radosne wyznanie wiary.

Liturgia nie wyczerpuje wszystkich możliwości "docierania" do Boga, ani też całej działalności Kościoła. Jednak w istotny sposób ożywia i duchowo karmi człowieka wierzącego i to na wielorakie sposoby. Jest ona wartością obiektywną, ale w zasadniczy sposób zależy od indywidualnej modlitwy człowieka i jego osobistej drogi do Boga. Zresztą, w sensie ogólnym, liturgia to rodzaj modlitwy, która zmierza do tego, aby życiowy ciężar dnia oprzeć o odkupieńcze dzieło Boże.

Ks. Jerzy Stefański

KALENDARZ

Kalendarz (od łac. kalendae - pierwszy dzień miesiąca; termin płatności podatków) ma długą historię. Na przykład kalendarz żydowski liczy czas od początków stworzenia świata, czyli od 3760 r. p.n.e. Kalendarz muzułmański jest od roku 622 n.e., tj. od czasu ucieczki Mahometa z Mekki do Medyny.

Największą rolę w oznaczaniu miesięcy i lat odegrał kalendarz rzymski. W 708 roku, według rachuby rzymskiej, czyli w 46 r. p.n.e. został wprowadzony tzw. kalendarz juliański. Juliusz Cezar postanowił ujednolicić obliczanie czasu i dostosował długość roku kalendarzowego do rzeczywistej długości roku astronomicznego.

Ten nowy kalendarz wprowadził rok dwunastomiesięczny, w którym sześć miesięcy miało 31 dni, pięć 30, a miesiąc luty - 28 dni. Raz na cztery lata występował rok przestępny, w którym luty liczył 29 dni.

W VI wieku n.e. uczony Dionizy Młodszy wprowadził nowe oznaczenie lat, biorąc za punkt wyjścia przypuszczalny rok urodzenia Chrystusa.

W 1582 r. papież Grzegorz XIII dokonał reformy kalendarza, który pod nazwą gregoriańskiego obowiązuje do dziś.

Polskie nazwy

Polskie nazwy miesięcy są odbiciem tego, co dzieje się w przyrodzie w poszczególnych okresach. Styczeń - od styku dwóch lat - starego i nowego roku; luty, czyli srogi, bo jest to najzimniejszy miesiąc; marzec, gdy "rozmazana" jest przyroda, koniec zimy, początek wiosny; kwiecień, gdyż pojawiają się kwiaty; maj - kwiaty są wszędzie, szczyt wiosny: czerwiec - od chrząszczyka czerwca, z którego wyrabiano czerwony barwnik; lipiec, gdyż kwitną lipy; sierpień - skończono żniwa sierpami (nie znano kos); wrzesień - od kwitnącego wrzosu; październik - od paździerzy, gdyż był to miesiąc obróbki lnu i konopii; listopad - opadające liście; grudzień - od grudy, czyli zmarzniętej ziemi.

Inne narody przyjęły nazwy miesięcy od dawnych Rzymian.

Dni tygodnia liczono od niedzieli, której nazwa polska wywodzi się od słowa "nie działać", gdyż zakazana jest ciężka praca. Nazwy inne są jasne: poniedziałek - pierwszy dzień po niedzieli; wtorek - drugi (wtórny), środa (środkowy); czwartek (dzień czwarty; piątek - dzień piąty; nazwa soboty wywodzi się od hebrajskiego słowa sabat (szabat).

Tak więc i w nazwach dni tygodnia niedziela jest dniem [illegible]ym.

15, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.05. «Дзякуй за нялётнае надвор'е». Фільм-канцэрт. **9.05.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **9.55.** «Тлумачэнне слоў». Навукова-папулярны фільм. **10.50.** «Далёкія шатры». Мастацкі фільм. **12.15.** Паміж намі, жанчынамі... **13.30, 17.00.** Навіны. **13.40.** «Падлетак». Тэлевізійны мастацкі фільм 1-я і 2-я серыі. **16.15.** «Мясціны вясковага дзяцінства». Кінанарыс. **16.25.** Беларуская літаратура. 8-ы клас. **17.10.** Мультфільм. **17.30.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.40.** Спадчына. (Гр.). **18.10.** Веснік гарсавета. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-Бі-Сі. **19.00.** Абласныя навіны (Брэст). **19.10.** Якія мы гаспадары? Прыватызацыя: «за» і «супраць». **19.50.** Вечарына беларускай аўтарскай песні. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.30.** Спартыўны тэлекур'ер. **21.50.** «Сцярвятнікі на дарогах». Мастацкі фільм. **23.55.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

17.00, 20.00. Новости. **17.25.** НЭП. **17.55.** Звездный час. **18.35.** Гол. **19.10.** Премьера художественного телесериала «Горячев и другие». 3-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.40.** Фильмы нашей памяти. «Дама с собачкой». **22.20.** Шаг к свободе. Бомонд, Однако, ТВ-галерея, Евгеник и..., Джемсейшн, Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Совершенно секретно. **8.55.** Параллели. **9.10.** Золотая шпора. **9.40.** К-2 представляет «Ню». **10.35.** Телекроссворд. **11.05.** «Прямая трансляция». Художественный фильм. **12.35.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Снег — судьба моя». Документальный фильм. 9-я серия. **14.20.** Фольклор. **15.00.** Телефильм. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Спасение-911. **18.00.** Виктор Астафьев: время миру. **18.20.** Бизнес в России. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Экспоцентр представляет. **19.30.** Детектив по понедельникам. Художественный фильм «Последнее послание». (США). **20.30.** Внимание: возможен шлягер. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Звезды говорят. **22.30.** Референдум. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** Музыка крупным планом.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия». Серия 176. **12.00.** Школа для родителей. **12.20.** Дети это любят. **12.30.** Проблемы поляков в Новогрудке. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Фильм на французском языке. **14.10.** Язык глухонемых. Урок 5. **14.15.** Немецкий язык. Урок 23. **14.45.** Фильм на немецком языке. **15.15.** Итальянский язык. Урок 23. **15.30.** Английский язык. Урок 23. **16.00.** «Альф». Сериал пр-ва США. **16.30.** Школы в Европе. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Альф». Сериал пр-ва США. **18.50.** Анкета. **19.10.** Сатирическая программа. **19.20.** Наши рядом с нами. **19.30.** Польша издали. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** Телетеатр. Ф. Достоевский. «Дуня». **23.20.** «Плывем». Документальный фильм. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** «Однажды постучишь в мою дверь». Фильм пр-ва Италии.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Хобби. **11.00.** Английский язык. Урок 49. **11.30.** Развлекательная программа. **11.50.** Пенелопы. **12.00.** Повторение по пожеланиям. **17.25.** Приветствие. **17.30.** Панорама. **17.40.** Спорт. **17.55.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **18.20.** Обзор кинохроник. **18.50.** Польская кинохроника. **19.00.** Местная программа. **19.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** «Спасем планету». Документальный фильм. **21.00.** «Алло, алло». Комедийный сериал пр-ва США. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Без обезболивания. **23.05.** «Регина — путь к успеху». Серия 2. **00.00.** Это несправедливо. **01.00.** Панорама.

16, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** «Усё пра цябе». Фільм-канцэрт. **8.45.** «Канец тыдня ў падземным свеце». Навукова-папулярны фільм. **9.00.** Беларуская літаратура. 8-ы клас. **9.35.** «Сцярвятнікі на дарогах». Мастацкі фільм. **11.05.** Дакументальныя фільмы. **11.45.** Творчыя партрэты. **12.40.** «Я помню дзіўнае імгненне». Фільм-канцэрт. **13.30, 17.00.** Навіны. **13.40.** «Падлетак». Мастацкі фільм. 3-я і 4-я серыі. **16.05.** «Ліцадзеі». Фільм-канцэрт. **16.40.** Пазакласнае чытанне. 4-ы клас. **17.10.** Для дзяцей. «У краіне казачных герояў». **18.20.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.30.** Гродзеншчына спартыўная. **19.00.** Абласныя навіны. (Віцебск). **19.10.** Эканамічная хваля. «Скасаваная самастойнасць». Аб прыватызацыі Мінскага завода колавых цягачоў. Прамая лінія. **20.10.** Праграма «Тры кіты» ў вёсцы Кляпчаны Слуцкага раёна. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **22.25.** Да нацыянальнага свята Літвы. **23.10.** НІКа. **23.30.** Тэлебіржа. **23.40.** «Ідэальнае злачынства». Мастацкі фільм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.05. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Веселые нотки. **8.35, 13.50.** Мультфильм. **8.50.** Премьера художественного фильма «Река лжи». 4-я серия. **9.40.** «Горячев и другие». Художественный телесериал. 3-я серия. **10.10.** Рок-урок. **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Мегрэ и старая дама». Спектакль. Часть 1-я. **12.40.** «Перед самим собой». Художественный фильм. 1-я серия. **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Мир денег Адама Смита. **15.10.** Программа Литовского телевидения для детей. **16.05.** Рок-урок. **16.45.** Как добиться успеха. **17.25.** Литва сегодня. **17.50.** «Река лжи». 4-я серия. **18.40.** Миниатюра. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера спектакля «Власть». **22.30.** Максима. **23.30.** Радио «Труба». **00.00.** Пресс-экспресс. **00.10.** «Мэгре и старая дама». Телеспектакль. Часть 1-я.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Момент истины. **8.50.** Досуг. **9.05.** Наш сад. **9.35.** Бруней — обитель мира. **9.55.** Музыка крупным планом. **10.50.** Репортер. **11.05.** «Змеелов». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Айболит-66». Художественный фильм. **15.00.** Телебиржа. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Караван. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Когда мы были детьми. **17.15.** Аз есмь. **18.00.** Парламентский вестник. **18.15.** Соотечественники. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 132-я серия. **20.15.** Площадь искусств. **21.00.** Год с Гайдаром. **21.30.** Концерт. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Концерт Алексея Мартынова. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** Арт-обстрел.

ПОЛЬША-I

9.00. Здравствуйте. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Дубровский». Сериал пр-ва СССР. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Приятное с полезным. **12.35.** В другом плане. **12.45.** Клуб одиноких сердец. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Мир химии. **14.15.** Кухня. **14.30.** «Атмосфера». Документальный сериал. **14.45.** Рисуй с нами. **14.55.** Новости науки и техники. **15.05.** Книга чудес техники. **15.20.** Телекомпьютер. **15.40.** Играет музыка. **15.50.** Документальный сериал. **16.20.** Мы в космосе. **16.35.** Лаборатория. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **18.50.** Культурно-публицистическая программа. **19.15.** Чрезвычайный пересмотр. **19.40.** Армии мира. Армия Израиля. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** 7 минут для министра труда. **21.10.** «Рожденный 4 июля». Фильм пр-ва США. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Вечер с... **00.50.** Джаз в аквариуме.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Приключения Гулливера». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.00.** Итальянский язык. Урок 18. **11.15.** Английский язык в науке и технике. **11.30.** Французский язык. Урок 15. **12.00.** Отчизна. **12.15.** Повторение по пожеланиям. **17.25.** Приветствие. **17.30.** Панорама. **17.40.** Публицистическая программа. **17.55.** «Приключения Гулливера». Мультсериал. **18.20.** Отчизна. **18.40.** Моя вера. **19.00.** Местная программа. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.55.** Евровидение. **20.00.** Программа, посвященная любительскому кино. **21.00.** Репортеры представляют. **21.30.** Тележурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. Телетурнир. **23.15.** Театральная программа. **23.45.** «Ночь живых трупов». Фильм ужасов пр-ва США. **01.20.** Панорама.

17, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** «Парог». Дакументальны фільм. **9.00.** Пазакласнае чытанне. 4-ы клас. **9.20.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.10.** Студыя «Мэта». **10.55.** «Ідэальнае злачынства». Мастацкі фільм. **12.25.** Дакументальныя фільмы. **12.40.** Беларускія музычныя весткі. **13.30, 17.00.** Навіны. **13.40.** «Падлетак». Мастацкі фільм. 5-я і 6-я серыі. **16.10.** «Руская фантазія». Фільм-канцэрт. **17.10.** Без пяці 18. **17.35.** Мультфільмы. **17.55.** «Усе пра хлеб і не толькі...». Праблемы вырошчвання збожжавых культур. (Гр). **18.30.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **19.10.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **19.55.** ТА «Рэха». **20.05.** Хакей. Кубак МХЛ. «Дынама» (Мінск) — «Спартак» (Масква). 3-ці перыяд. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** НІКа. **22.45.** «Аб'ектыў-тэатр» у магілёўскім абласным драматычным тэатры. **23.45.** «Імітатар». Мастацкі фільм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Посмотри-послушай. **8.40.** Премьера художественного фильма «Река лжи». 5-я серия. **9.30.** В мире животных (с сурдопереводом). **10.10.** Ассоциация детского телевидения. **10.50, 00.05.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Мегрэ и старая дама». Телеспектакль. Часть 2-я. **12.35.** «Перед самим собой». Художественный фильм. 2-я серия. **13.40.** Мультфильм. **14.25.** Телемикст. **15.15.** Поет М. Суворова. **15.30.** «Эмиль из Леннеберги». Художественный фильм. **16.00.** Между нами, девочками... **16.20.** Премьера мультфильма «Летающий дом». 3-я серия. **16.50.** Технодром. **17.25.** **Межгосударственный телеканал «Останкино»** представляет программу «Верительная грамота». **17.50.** Проблемы московского реабилитационного центра. **18.05.** «Река лжи». 5-я серия. **19.00.** Черта с два... **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественно-публицистического фильма «Россия, которую мы потеряли». Вступительное слово и ответы на вопросы телезрителей в прямом эфире автора фильма — С. Говорухина. **23.25.** Л-клуб. **00.15.** «Мегрэ и старая дама». Телеспектакль. Часть 2-я.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Год с Гайдаром. **8.25.** Утренний концерт. **8.40.** Соотечественники. **9.10.** Устами младенца. **9.55.** Аз есмь. **10.40.** Концерт. **11.00.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 132-я серия. **11.55.** «Бурда моден» предлагает. . . **12.25.** Антракт. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Киноглаз». Творческий портрет режиссеров П. Когана и П. Станукинас. «Алиса Фрейндлих», «Скоро лето». Документальные фильмы. **15.10.** Сигнал. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Христианская программа. **17.30.** Кипрас Мажейка. **18.00.** До Москвы — далеко... **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Экспоцентр представляет. **19.30.** «Санта-Барбара». 133-я серия. **20.20.** Программа «ЭКС». **20.30.** «Кармен, тебя я обожаю». Концерт М. Шутовой. **21.00.** Студия «Нота Бене». **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Не быть динозавром. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.15.** Тишина № 9.

ПОЛЬША-I

9.00. Здравствуйте. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Извини, если мало». Фильм пр-ва Италии. **12.30.** Далекие близкие. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Орфография. **14.05.** Искусство Западного мира. **14.30.** Каталог памятников. **14.40.** Лауреат Нобелевской премии в области литературы. **15.00.** Не только семь чудес света. **15.20.** Что такое философия. **15.35.** Тележурнал. **16.00.** «Пан Адам». Часть 11. **16.25.** Встреча с Я. Вальцем. **16.30.** Сенсация XX века. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «В записках сумасшедшего». Сериал пр-ва США. **19.15.** Здоровье. **19.35.** Мы и мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** Спортивная студия. **23.00.** Публицистическая программа. **23.30.** Лексикон польской развлекательной музыки. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** «Главный день жизни». Сериал пр-ва Польши.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Приключения Гуки Финна». Сериал пр-ва Японии. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **10.55.** Спортивная студия. **12.00.** Английский язык. Урок 17. **11.30.** Немецкий язык. Урок 17. **12.55.** Спортивная студия. **17.25.** Приветствие. **17.30.** Панорама. **17.40.** Спорт. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** «Приключения Гуки Финна». Мультсериал пр-ва Японии. **18.20.** Экологическая программа. **18.35.** От первого до первого. **19.00.** Местная программа. **19.35** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Фестиваль актерской песни. **21.00.** «Дон Кихот». Сериал пр-ва Испании. **21.50.** Тени жизни. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** Театральная программа. **01.00.** Панорама.

18, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** «Новыя сустрэчы. Святлана Стрэзева». Фільм-канцэрт. **8.40.** «Вянец тварэння». Дакументальны фільм. **9.30.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.20.** «Пяць зорак». Тэлегульня. **11.05.** Хакей. Кубак МХЛ. «Дынама» (Мінск)—«Спартак» (Масква). 3-ці перыяд. **11.45.** «Праверка на дарогах». Мастацкі фільм. **13.20.** «Дакрануўшыся да мінулага». Дакументальны фільм. **13.30, 17.00.** Навіны. **13.40.** «Капітан Нэма». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.05.** «Снягі». Фільм-канцэрт. **16.30.** Гісторыя Беларусі. 10-ы клас. **17.10.** Мультфільмы. **17.30.** Для дзяцей. «Дарожная азбука». **18.00.** Без віны вінаватыя. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-Бі-Сі. **19.00.** Абласныя навіны. (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Тэледыялог «Камерцыйныя структуры». **19.45.** Сустрэча са Старшынёй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. С. Шушкевічам. Прамая лінія. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** Студыя «Формула». **23.55.** НІКа. **0.10.** Тэлебіржа. **0.20.** Баскетбол. Мужчыны. Міжнародная прафесійная ліга. РТІ (Мінск) — «Жальгірыс» (Каунас). 2-гі тайм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 15.45.** Мультфильм. **8.35.** Премьера художественного фильма «Река лжи». 6-я серия. **9.25, 16.00.** Наш музыкальный клуб. **10.05, 16.45.**... До 16 и старше. **10.50, 00.10.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Зимовье на Студеной». Художественный фильм. **12.30.** «Короткая игра». Художественный фильм. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** «Эмиль из Леннеберги». Художественный фильм. 13-я серия. **17.50.** «Река лжи». 6-я серия. **18.45.** Рен-ТВ представляет. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто миллион. **21.10.** Музыка в эфире. **23.25.** Лыжный спорт. Чемпионат мира. Двоеборье. Прыжки с трамплина.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **8.00.** Студия «Нота Бене». **8.50.** Досуг. **9.10.** «Кармен, я тебя обожаю». Концерт М. Шутовой. **9.40.** Достояние республики. **10.00.** Тишина № 9. **11.00.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 133-я серия. **11.50.** «Россия мне снится редко...». Документальный фильм о Ф. И. Шаляпине. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Ностальгические посиделки. **13.55.** XX век в кадре и за кадром. Василий Шукшин. **15.55.** «Ферма «Белый цветок». Телефильм. **15.25.** Там-там новости. **15.40.** Мульти-пульти. **16.15.** Открытый мир. **17.00.** М-трест. **17.15.** Оппозиция. **18.00.** Парламентский вестник. **18.15.** 9 дней в Колорадо. **19.25.** Праздник каждый день. **19.35.** «Санта-Барбара». 134-я серия. **20.25.** Хроно. **21.00.** Отечество мое. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Программа «ЭКС». **22.40.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.10.** «За что нас изгнали из рая». Музыкально-поэтическая композиция. **23.55.** Международный джазовый фестиваль «Осенние ритмы-92».

ПОЛЬША-I

9.00. Здравствуйте. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Коджак». Сериал пр-ва США. **11.50.** Тележурнал. **12.00.** Путешествия. **12.30.** Военно-документальная программа. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.50.** «Подводная одиссея». Документальный сериал. **14.40.** Тележурнал. **15.00.** Экологическая программа. **15.15.** Такой пейзаж. **15.45.** Животные мира. **16.05.** Не только динозавры. **16.35.** Мы взрослые. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** «Клиника в Шварцвальде». Сериал пр-ва Германии. **19.10.** Католический журнал. **19.45.** Спортивная программа. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** «Коджак». Сериал пр-ва США. **22.05.** Только в первой программе. **23.15.** Спортивная студия. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Репортер. **00.45.** Итальянский язык. Урок 18.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Новые приключения Хе-мена». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **10.55.** Спортивная студия. **12.00.** Повторение по пожеланиям. **13.00.** Спортивная студия. **17.25.** Приветствие. **17.30.** Панорама. **17.40.** Английский язык в науке и технике. **17.55.** «Новые приключения Хе-мена». Мультсериал. **18.20.** Общая Европа. **18.50.** Публицистическая программа. **19.00.** Местная программа. **19.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.50.** Евровидение. **19.55.** Телетеатр. **21.10.** Концертная студия польского радио. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. Телетурнир. **23.15.** Художественный фильм. **00.50.** Ночь и стресс. **01.00.** Панорама. **01.10.** Ночь и стресс.

19, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** «Мелодыі старога замка». Фільм-канцэрт. **8.45.** Гісторыя Беларусі. 10-ы клас. **9.30.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.20.** Праграма «Тры кіты» ў вёсцы Кляпчаны Слуцкага раёна. **10.50.** Баскетбол. Мужчыны. Міжнародная прафесійная ліга. РТІ (Мінск) — «Жальгірыс» (Каўнас). 2-гі тайм. **11.30.** «Паездка на старым аўтамабіле». Мастацкі фільм. **12.55.** «Размова на змяіных сцежках», «У гарах Урала». Тэлефільмы. **13.30, 17.00.** Навіны. **13.40.** «Капітан Нэма». Мастацкі фільм. 3-я серыя. **14.45.** «Паэт, мора і натхненне». Фільм-канцэрт. **15.30.** Педагагічны экран. **16.00.** Голас. **17.10.** Мультфільмы. **17.30.** Для дзяцей. «Ало, дзе падарункі? » **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны. (Магілёў). **19.10.** «1308»: конкурс песні. **19.45.** Гаворым па-беларуску. **20.05.** Хакей. Кубак МХЛ. «Дынама» (Мінск) —«Крышталь» (Саратаў). 3-ці перыяд. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Кінанастальгія. «Афіцэры». **23.10.** НІКа. **23.25.** Тэлебіржа. **23.35.** «Патаемны намер». Акцёрскі клуб.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.15.** Фирма гарантирует. **8.20, 15.10.** Мультфильмы. **8.50.** Фильм-детям. «Невероятный случай». **10.00.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.50, 01.15.** Пресс-экспресс. **11.20, 18.15.** Америка с М. Таратутой. **11.50.** «Средство Макропулоса». Фильм-спектакль. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** Блокнот. **15.20.** Автоспорт. **15.40.** Лыжный спорт. Чемпионат мира. Двоеборье. **16.50.** Дело. **17.25.** **Межгосударственный телеканал «Останкино»** представляет программу «Звезды оперы». **17.45.** Человек и закон. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** В «Клубе детективов». Премьера художественного фильма «Толстокожий». (Франция). **22.30.** Политбюро, Музобоз, Автошоу, Площадка «Обоза».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Отечество мое. **8.50.** Досуг. **9.05, 18.15.** Кипрас Мажейка. **9.35.** Белая ворона. **10.20.** Площадь искусств. **11.10.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 134-я серия. **12.00.** Крестьянский вопрос. **12.20.** Чемпионат мира по лыжным видам спорта. 15 км. Женщины. **13.25.** Чемпионат мира по лыжным видам спорта. **14.15.** Ижица. **14.55.** Телебиржа. **15.25.** Там-там новости. **15.40.** Студия «Рост». **16.10.** Трансросэфир. **16.40.** Большой круг. **18.00.** Дисней по пятницам. «Неуязвимый». Художественный фильм. 2-я серия. **17.55.** Антракт. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Чужого горя не бывает». Благотворительный концерт. **21.05.** «Старый хозяин». Документальный фильм. **21.45.** «Каменный век». Мультфильм для взрослых. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Мисс мира. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.15.** Вечерний салон.

ПОЛЬША-I

9.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.20.** Телеконцерт пожеланий. **11.00.** Художественный фильм. **12.35.** Четверть часа на экране. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Только у нас. **13.55.** Тема дня. **14.00.** Документальный сериал. **14.55.** О поэзии. **15.10.** Телепластикон. **15.30.** Вокруг книги. **15.45.** Отвечу на каждый вопрос. **16.00.** Евротуристика. **16.15.** Тележурнал. **16.35.** Если не Оксфорд, то что? **16.55.** Какая школа? **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.45.** Английский язык для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Документальный фильм. **18.50.** Спортивная студия. **19.00.** Каждый имеет право. **19.25.** Свидание «в темную». **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** Художественный фильм. **22.40.** Дело для репортера. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.05.** Документальный фильм. **01.55.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Черепашки ниндзя». Мультфильм. **10.10.** «Кэт и Али». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **10.55.** Спортивная студия. **12.00.** Повторение по пожеланиям. **15.50.** Спортивная студия. **16.55.** Приветствие. **17.00.** Программа для молодежи. **17.30.** Панорама. **17.40.** Спорт. **17.55.** «Черепашки ниндзя». Мультсериал. **18.25.** «Кэт и Али». Сериал пр-ва США. **19.00.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** Художественный фильм. **00.45.** Тележурнал. **01.00.** Панорама. **01.10.** Концерт.

СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** Кінанастальгія. «Афіцэры». **9.50.** Падэ-дэ з балета «Баядэрка». **10.00.** Паказвае Гродна. «Гарадніца». **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Далучэнне. **11.35.** ТА «Рэха». **11.55.** «Дзевяць гадоў з экстрасэнсамі». Навукова-папулярны фільм. Часткі 1-я і 2-я. **14.10.** «Гаўдэамус ігітур». Студэнцкія спартыўныя гульні ў г. Закапане. (Польшча). **14.50.** Мультфільм. **15.50.** Студыя «Мэта». **16.35.** Хрысціянская праграма. **17.05.** Не аб-што. **17.35.** ПІК. **18.30.** Нязменныя сведкі мінулага. **19.05.** «Зберажоныя мільёны». Інтэрв'ю старшыні дзяржаўнага патэнтнага ведамства Беларусі В. І. Кудашова. **19.20.** Вершы М. Багдановіча. **19.40.** «Пад адным дахам». Мультфільм для дарослых. **20.00.** Баскетбол. Жанчыны. Беларусь — Партугалія. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Асацыяцыя зламыснікаў». (Францыя). **23.10.** НІКА. **23.30.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.15, 14.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Пресс-экспресс. **6.55.** Субботнее утро делового человека. **7.40.** Спорт-шанс. **8.10.** «Марафон-15» — малышам. **8.35.** Помоги себе сам. **9.05.** Автограф по субботам. **9.35.** Институт человека. **10.05.** Музыкальный киоск. **10.35.** Авиакосмический салон. **10.50.** Премьера документального фильма «Хоккей Анатолия Тарасова». Фильм 2-й. **11.45.** Служенье муз не терпит суеты. **12.15.** Премьера художественного фильма «Мир в другом измерении». Фильм 1-й. **14.25.** Премьера документального фильма «Новеллы о демократии». Фильм 2-й. **14.50.** «Ну, погоди!» 1-й и 2-й выпуски. **15.15.** Веди. **16.00.** Спортивная программа «Ультра-си». **17.00.** Красный квадрат. **17.40.** «Виктория». Фестиваль солдатской песни. **18.50.** Премьера художественного фильма «Убежище». (США). **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного фильма «Королевская скамья VII». (США). **21.40.** Брейн-ринг. **22.40.** Мультфильмы для взрослых. **23.20.** Ночной канал «Сно-видение».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.55.** Родники. **8.25.** Досуг. **8.40.** Студия «Рост». **9.10.** Козырная дама. **9.40.** Если вам за... **10.10.** 45 минут. **10.55.** Пилигрим. **11.40.** Зигзаг удачи. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Премьера мультфильма «Дораэмон». (Япония). **13.35.** «К-2» представляет: «Звезды Америки». **14.05.** Чемпионат мира по лыжным видам спорта. 30 км. Мужчины. **16.05.** Я люблю РТВ. **16.20.** Футбол без границ. **17.15.** Балет, балет... **17.55.** Парламентский вестник. **18.10.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Огни большого города». Художественный фильм. **21.00.** Контрасты. **21.40.** Репортер. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Ассорти. **23.00.** Программа «А». **23.30.** Ад либитум. **00.00.** «На войне, как на войне». Художественный фильм.

ПОЛЬША-I

8.25. Программа дня. **8.30.** Информационно-хозяйственный журнал. **09.35.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей и молодежи. **11.50.** Английский язык для детей. **12.00.** Концерт. **12.30.** Программа о семье. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.20.** Путешествия. **14.00.** Мультфильмы У. Диснея. **15.20.** Телетеатр. **16.25.** Спортивная студия. **17.00.** Музыкальная программа. **17.25.** Репортаж. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Детектив в сутане». Сериал пр-ва США. **19.15.** Телетурнир. **19.30.** Пегас. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.20.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** Художественный фильм. **23.20.** Новости. **23.30.** Портрет. **00.15.** Спортивная суббота. **00.45.** Ночное кино.

ПОЛЬША-II

08.30. Военно-документальная программа. **09.00.** Панорама. **09.05.** Программа для детей. **10.05.** Женский журнал. **10.25.** Приветствие. **10.30.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.50.** Тележурнал. **10.55.** Спортивная студия. **12.00.** Вторая программа. **12.05.** Животные вокруг нас. **12.40.** Развлекательная программа. **13.10.** Телетурнир. **13.30.** Вторая программа. **13.40.** Развлекательная программа. **14.25.** Спортивная программа. **15.30.** Животные мира. **16.25.** Развлекательная программа. **16.55.** Польские монастыри. **17.25.** Розыгрыш лото. **17.30.** Панорама. **17.40.** Приветствие. **17.45.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **18.10.** Телетурнир. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** Академия польского кино. **21.30.** Большой спорт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.35.** Музыкальный журнал. **23.15.** Развлекательная программа. **23.45.** «Горькая любовь». Сериал пр-ва Польши. **00.30.** Спортивная студия. **01.00.** Панорама. **01.10.** Спортивная студия.

21, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15.** Слова да чалавека. **8.45.** «Дзікая Амерыка». Неверагодная землярыйка. **9.15.** Справы вайсковыя. **10.00.** «Заўсёды ў страі». Сустрэча з вакальным ансамблем «Памяць сэрца» ветэранаў вайны і ўзброеных сіл. **10.45.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **11.35.** Белыя і чорныя. **12.05.** Роднае слова. **12.35.** Для школьнікаў. **13.35.** Парад папулярных мелодый. **15.25.** «Прыгода ў каралеўстве». Мультфільм. 3-я серыя. **16.00.** Гандбол. Кубак ігр. 1/4 фіналу. «Палітэхнік» (Мінск) — «Рапід» (Бухарэст). **17.30.** Мы толькі знаёмыя... **18.40.** З панядзелка... **19.15.** Спявае ансамбль народнай музыкі «Беседа». **19.40.** Вы збіраецеся ў замежную паездку. . . **20.00.** Панарама. **20.30.** Тэатр адной паэмы. **20.40.** Калыханка. **21.05.** «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Уцёкі» (Францыя). **22.40.** Каралеўскае паляванне. **23.40.** МТВ на Беларусі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.20, 14.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Тираж «Спортлото». **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** «С утра пораньше». Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Марафон-15. **10. 20.** Под знаком «Пи». **11.05.** Премьера многосерийного фильма для детей «Приключения Черного красавчика». **11.30.** Лыжный спорт. Чемпионат мира. 5 км. Женщины. **12.30.** Ситуация. **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.50.** Живое дерево ремесел. **15.55.** Премьера мультфильма «Каспер и его друзья». **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00.** Великолепная семерка. **20.05.** Премьера телеспектакля «Игра теней». **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Вокзал мечты. **23.25.** «Утренняя звезда» в ночном эфире. **00.05.** Футбол. «На пути к Уэмбли».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Баскетбольное обозрение НБА. **7.55.** Программа «03». **8.25.** Студия «Рост». **8.55.** Вы по праву король. **9.25.** Мегаполис. **10.00.** Аты-баты. . . **10.30.** Телекроссворд. **11.00.** «Когда приходит старость». Художественный фильм. **12.10.** Ясная Поляна в опасности. **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить. . . **13.35.** Лучшие игры НБА. **14.35.** Российская энциклопедия. **15.20.** Познер и Донахью. **15.50.** В мире животных. **16.50.** Волшебный мир Диснея. **17.55.** Премьера музыкального телефильма «Женщины в роке». **19.25.** «Мачеха Саманишвили». Художественный фильм. **20.45.** Кино-магазин. **21.00.** «Снег — судьба моя». Премьера документального фильма. 10-я серия. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Центр Стаса Намина (Эс-эн-си) представляет. . . **23.05.** «Перекрестки судеб». Передача 1-я. **23.55.** Чемпионат мира по лыжным видам спорта. Прыжки с 90-метрового трамплина.

ПОЛЬША-I

7.55. Программа дня. **8.00.** Документальный фильм. **8.45.** Сельское хозяйство в мире. **9.00.** Сельскохозяйственная программа. **9.45.** Польские зоопарки. **10.00.** Фильм для детей. **10.25.** Телеутро. **10.50.** «Дети с улицы Деграсси». Сериал пр-ва Канады. **11.25.** Документальный сериал. **12.15.** Польская кинотека. **12.35.** «Неделя». Сельскохозяйственный журнал. **13.20.** Телеконцерт пожеланий. **13.50.** Театр для детей. **14.45.** С камерой среди зверей. **15.00.** «Бонанжа». Сериал пр-ва США. **15.50.** Перец и ваниль. **16.30.** 100 вопросов. **17.15.** Спортивная студия. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 177. **19.20.** 7 дней — мир. **19.50.** Развлекательная программа. **20.00.** Вечеринка. Мультфильмы У. Диснея. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** «Хроника молодого Джо». Сериал пр-ва США. **22.05.** Музыкальная программа. **22.50.** Спортивное воскресенье. **23.35.** Театральная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Концерт из филармонии. **13.00.** «Семейный бумеранг». Сериал пр-ва Австралии. **13.45.** Киносеанс. **14.15.** Путешествие во времени и пространстве. **14.40.** Спортивная студия. **15.20.** День влюбленных. **15.40.** События недели. **16.05.** День влюбленных. **16.30.** Час с Ханной Берберой. **17.25.** Программа дня. **17.30.** Панорама. **17.40.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **18.05.** День влюбленных. **18.10.** Спортивная программа. **19.00.** День влюбленных. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** Художественный фильм. **21.00.** День влюбленных. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **23.10.** День влюбленных. **01.00.** Панорама. **01.10.** День влюбленных.

Głos znad Niemna

KALENDARZ KATOLICKI 1993r

STYCZEŃ

- 1 P Nowy Rok, Mieczysława
- 2 S Bazylego, Grzegorza
- 3 N II po B. Narodz., Genowefy
- 4 P Anieli, Eugeniusza
- 5 W Edwarda, Szymona
- 6 Ś Trzech Króli
- 7 C Lucjana, Rajmunda
- 8 P Mścisława, Seweryna
- 9 S Juliana, Marcelego
- 10 N Chrzest Pański
- 11 P Honoraty, Aleksandra
- 12 W Arkadiusza, Benedykta
- 13 Ś Bogumiła, Hilarego
- 14 C Feliksa, Donosława
- 15 P Makarego,Pawła
- 16 S Marcelego, Włodzimierza
- 17 N II Zwykła, Antoniego
- 18 P Małgorzaty, Piotra
- 19 W Henryka, Mariusza
- 20 Ś Fabiana, Sebastiana
- 21 C Agnieszki, Jarosława
- 22 P Wincentego, Anastazji
- 23 S Ildefonsa, Marii
- 24 N III Zwykła, Franciszka
- 25 P Pawła, Miłosza
- 26 W Tymoteusza, Tytusa
- 27 Ś Anieli, Jerzego
- 28 C Tomasza, Walerego
- 29 P Zdzisława, Franciszka
- 30 S Hiacynty, Macieja
- 31 N IV Zwykła, Jana

LUTY

- 1 P Ignacego, Brygidy
- 2 W M.B. Gromnicznej
- 3 Ś Błażeja, Joanny
- 4 C Andrzeja, Weroniki
- 5 P Agaty, Adelajdy
- 6 S Doroty, Bohdana
- 7 N V Zwykła, Teodora
- 8 P Hieronima, Sebastiana
- 9 W Apolonii, Cyryla
- 10 Ś Scholastyki, Jacka
- 11 C M.B. z Lourdes, Bernadetty
- 12 P Eulalii, Modesta
- 13 S Grzegorza, Katarzyny
- 14 N VI Zw., Cyryla i Metodego
- 15 P Faustyna, Justyny
- 16 W Danuty, Julianny
- 17 Ś Aleksego, Zbigniewa
- 18 C Szymona, Flawiana
- 19 P Konrada, Arnolda
- 20 S Leona, Ludmiły
- 21 N VII Zwykła, Piotra
- 22 P Katedry św. Piotra
- 23 W Polikarpa, Izabeli
- 24 Ś Popielec
- 25 C Cezarego, Wiktora
- 26 P Aleksandra, Mirosława
- 27 S Gabriela, Anastazji
- 28 N I W. Postu, Hilarego

MARZEC

- 1 P Albina, Antoniny
- 2 W Heleny, Pawła
- 3 Ś Kunegundy, Tycjana
- 4 C Kazimierza, Eugeniusza
- 5 P Teofila, Wacława
- 6 S Róży, Wiktora
- 7 N II W. Postu, Perpetuy
- 8 P Jana, Beaty
- 9 W Franciszki, Bożysława
- 10 Ś Makarego, Cypriana
- 11 C Konstantego, Benedykta
- 12 P Maksymiliana, Grzegorza
- 13 S Krystyny, Bożeny
- 14 N III W. Postu, Leona
- 15 P Klemensa, Zachariasza
- 16 W Hilarego, Izabeli
- 17 Ś Patryka, Zbigniewa
- 18 C Cyryla, Edwarda
- 19 P Józefa Oblubieńca NMP
- 20 S Klaudii, Wincentego
- 21 N IV W. Postu, Ludomira
- 22 P Katarzyny, Bogusława
- 23 W Turybiusza, Pelagii
- 24 Ś Katarzyny, Gabriela
- 25 C Zwiast. Pańskie Marii
- 26 P Emanuela, Teodora
- 27 S Lidii, Ernesta
- 28 N V W. Postu, Jana
- 29 P Bertolda, Wiktoryna
- 30 W Amelii, Leonarda
- 31 Ś Beniamina, Balbiny

KWIECIEŃ

- 1 C Ireny, Grażyny
- 2 P Franciszka, Władysława
- 3 S Ryszarda, Ireny
- 4 N Palmowa, Izydora
- 5 P Wincentego, Ireny
- 6 W Marcelina, Wilhelma
- 7 Ś Jana, Rufina
- 8 C Wielki
- 9 P Wielki
- 10 S Wielka
- 11 N Wielkanoc
- 12 P Wielkanocny, Damiana
- 13 W Marcina, Przemysława
- 14 Ś Justyny, Waleriana
- 15 C Anastazji, Wacława
- 16 P Julii, Bernadetty
- 17 S Roberta, Rudolfa
- 18 N II Wielkanocna, Alicji
- 19 P Leona, Adolfa
- 20 W Czesława,Agnieszki
- 21 Ś Anzelma, Feliksa
- 22 C Łukasza, Sotera
- 23 P Wojciecha, Ilony
- 24 S Jerzego, Feliksa
- 25 N IIIWielkanocna, Marka
- 26 P Marzeny, Marii
- 27 W Zyty, Felicji
- 28 Ś Piotra, Ludwika
- 29 C Katarzyny, Roberta
- 30 P Mariana, Donata

MAJ

- 1 S Józefa, Filipa
- 2 N IV Wielkanocna, Atanazego
- 3 P MB Królowej Polski
- 4 W Floriana, Moniki
- 5 Ś Ireny, Waldemara
- 6 C Filipa, Jakuba
- 7 P Matki Łaski Bożej
- 8 S Stanisława, Wiktora
- 9 N V Wielkanocna
- 10 P Izydora, Antoniny
- 11 W Władysława, Ignacego
- 12 Ś Pankracego, Dominika
- 13 C Serwacego, Roberta
- 14 P Macieja, Bonifacego
- 15 S Zofii, Izydora
- 16 N VI Wielkanocna, Andrzeja
- 17 P Weroniki, Stanisława
- 18 W Jana, Eryka
- 19 Ś Mikołaja, Piotra
- 20 C Wniebowst. Pańskie
- 21 P Jana, Tymoteusza
- 22 S Wiesławy, Heleny
- 23 N VII Wielkanocna, Iwony
- 24 P NMP Wspomożenia Wiernych
- 25 W Bedy, Grzegorza
- 26 Ś Filipa, Pauliny
- 27 C Augustyna, Juliana
- 28 P Justa, Jaromira
- 29 S Urszuli, Magdaleny
- 30 N Zesłanie Ducha Świętego
- 31 P NMP Matki Kościoła

CZERWIEC

- 1 W Justyna, Konrada
- 2 Ś Marcelina, Piotra
- 3 C Karola, Leszka
- 4 P Franciszka, Kwiryna
- 5 S Bonifacego, Juliana
- 6 N Trójcy Św., Norberta
- 7 P Roberta, Wiesławy
- 8 W Wilhelma, Maksyma
- 9 Ś Efrema, Pelagii
- 10 C Boże Ciało, Bogumiła
- 11 P Barnaby, Feliksa
- 12 S Leona, Onufrego
- 13 N Zwykła, Antoniego
- 14 P Bazylego, Elwiry
- 15 W Jolanty, Wita
- 16 Ś Benona, Alicji
- 17 C Alberta, Laury
- 18 P Najśw. Serca Pana Jezusa
- 19 S Niepok. Serca NMP
- 20 N XII Zwykła, Benigny
- 21 P Alojzego, Alicji
- 22 W Paulina, Jana, Tomasza
- 23 Ś Wandy, Zenona
- 24 C Jana, Danuty
- 25 P Doroty, Wilhelma
- 26 S Jana, Pawła
- 27 N XIII Zw., MB Nieust. Pomocy
- 28 P Ireneusza, Leona
- 29 W Piotra i Pawła
- 30 Ś Władysława, Lucyny

LIPIEC

- 1 C Ottona, Haliny
- 2 P Bernardyna, Urbana
- 3 S Tomasza, Jacka
- 4 N XIV Zwykła, Elżbiety
- 5 P Antoniego, Marii
- 6 W Teresy, Dominiki
- 7 Ś Wilibalda, Sędzisławy
- 8 C Eugeniusza, Grzegorza
- 9 P Weroniki, Zenona
- 10 S Amelii, Filipa
- 11 N XV Zwykła, Benedykta
- 12 P Jana, Brunona
- 13 W Andrzeja, Benedykta
- 14 Ś Kamila, Henryka
- 15 C Bonawentury, Henryka
- 16 P MB Szkaplernej
- 17 S Jadwigi, Aleksego
- 18 N XVI Zwykła, Szymona
- 19 P Wincentego, Marcina
- 20 W Czesława, Małgorzaty
- 21 Ś Wawrzyńca, Daniela
- 22 C Marii, Magdaleny
- 23 P Brygidy, Apolinarego
- 24 S Kingi, Krystyny
- 25 N XVII Zwykła, Jakuba
- 26 P Joachima, Anny
- 27 W Natalii, Julii
- 28 Ś Wiktora, Walentego
- 29 C Marty, Ludmiły
- 30 P Piotra, Leopolda
- 31 S Ignacego, Heleny

SIERPIEŃ

- 1 N XVIII Zwykła, Alfonsa
- 2 P Euzebiusza, Gustawa
- 3 W Nikodema, Lidii
- 4 Ś Jana, Dominika
- 5 C MB Śnieżnej, Marii
- 6 P Przemienienie Pańskie
- 7 S Sykstusa, Doroty
- 8 N XIX Zwykła, Dominika
- 9 P Ryszarda, Romana
- 10 W Wawrzyńca, Bogdana
- 11 Ś Klary, Zuzanny
- 12 C Lecha, Hilarii
- 13 P Poncjana, Hipolita
- 14 S Maksymiliana, Alfreda
- 15 N Wniebowzięcie NMP
- 16 P Stefana, Rocha
- 17 W Jacka, Julianny
- 18 Ś Heleny, Ilony
- 19 C Jana, Bolesława
- 20 P Bernarda, Sobiesława
- 21 S Piusa, Joanny
- 22 N XXI Zw., NMP Królowej
- 23 P Róży, Apolinarego
- 24 W Bartłomieja, Jerzego
- 25 Ś Ludwika, Józefa
- 26 C MB Częstochowskiej
- 27 P Moniki, Cezarego
- 28 S Augustyna, Aleksandra
- 29 N XXIIZwykła, Jana
- 30 P Feliksa, Szczęsnego
- 31 W Rajmunda, Bogdana

WRZESIEŃ

- 1 Ś Bronisławy, Idziego
- 2 C Izabeli, Stefana
- 3 P Grzegorza, Szymona
- 4 S Rozalii, Róży
- 5 N XXIII Zwykła, Doroty
- 6 P Beaty, Eugeniusza
- 7 W Melchiora, Reginy
- 8 Ś Narodzenie NMP
- 9 C Piotra, Jacka
- 10 P Pulcherii, Łukasza
- 11 S Piotra, Hiacynta
- 12 N XXIV Zwykła, Marii
- 13 P Jana, Eugenii
- 14 W Podwyższenie Krzyża św.
- 15 Ś MB Bolesnej, Albina
- 16 C Korneliusza, Cypriana
- 17 P Roberta, Justyny
- 18 S Stanisława, Ireny
- 19 N XXV Zwykła, Januarego
- 20 P Męczenników Koreańskich
- 21 W Mateusza, Hipolita
- 22 Ś Tomasza, Maurycego
- 23 C Linusa, Bogusława
- 24 P Ruperta, Gerarda
- 25 S Władysława, Aurelii
- 26 N XXVI Zw., Kosmy
- 27 P Wincentego, Justyny
- 28 W Wacława, Marka
- 29 Ś Michała, Gabriela, Rafała
- 30 C Hieronima, Zofii

PAŹDZIERNIK

- 1 P Teresy, Remigiusza
- 2 S Aniołów Stróżów
- 3 N XXVII Zwykła, Teresy
- 4 P Franciszka, Rozalii
- 5 W Apolinarego, Rajmunda
- 6 Ś Brunona, Artura
- 7 C MB Różańcowej, Marii
- 8 P Brygidy, Ludwika
- 9 S Wincentego, Daniela
- 10 N XXVIII Zwykła, Dionizego
- 11 P Aleksandra, Aldony
- 12 W Gaudentego, Eustachego
- 13 Ś MB Fatimskiej, Edwarda
- 14 C Kaliksta, Bernarda
- 15 P Teresy, Florentyny
- 16 S Jadwigi, Gerarda
- 17 N XXIX Zwykła, Ignacego
- 18 P Łukasza, Juliana
- 19 W Pawła, Jana
- 20 Ś Jana, Ireny
- 21 C Jakuba, Urszuli
- 22 P Filipa, Marka
- 23 S Jana, Seweryna
- 24 N XXX Zwykła, Antoniego
- 25 P Darii, Kryspina
- 26 W Ewarysta, Lucjana
- 27 Ś Sabiny, Wincentego
- 28 C Szymona, Tadeusza
- 29 P Felicjana, Jacka
- 30 S Zenobii, Przemysława
- 31 N Roczn. konsekr. Kościoła

LISTOPAD

- 1 P Wszystkich Świętych
- 2 W Dzień Zaduszny
- 3 Ś Marcina, Huberta
- 4 C Karola, Olgierda
- 5 P Elżbiety, Sławomira
- 6 S Leonarda, Jacka
- 7 N XXXIIZwykła, Florencjusza
- 8 P Seweryna, Bogdana
- 9 W Pośw. Bazyliki na Lateranie
- 10 Ś Leona, Ludomira
- 11 C Rocz. Niepodl., Marcina
- 12 P Jozafata, Witolda
- 13 S Pięciu Braci Polskich
- 14 N XXXIII Zwykła, Serafina
- 15 P Alberta, Leopolda
- 16 W MB Ostrobramskiej
- 17 Ś Elżbiety, Salomei
- 18 C Karoliny, Anieli
- 19 P Salomei, Seweryna
- 20 S Ofiarowanie NMP
- 21 N Chrystusa Króla
- 22 P Cecylii, Marka
- 23 W Klemensa, Adeli
- 24 Ś Jana, Flory
- 25 C Katarzyny, Erazma
- 26 P Alpiusza, Konrada
- 27 S Waleriana, Wirgiliusza
- 28 N IAdwentu, Stefana
- 29 P Saturnina, Błażeja
- 30 W Andrzeja, Konstantyna

GRUDZIEŃ

- 1 Ś Natalii, Edmunda
- 2 C Pauliny, Balbiny
- 3 P Franciszka, Ksawerego
- 4 S Barbary, Jana
- 5 N II Adwentu, Sabiny
- 6 P Mikołaja, Emiliana
- 7 W Ambrożego, Teodora
- 8 Ś Niepok. Poczęcie NMP
- 9 C Joanny, Wiesławy
- 10 P Eulalii, Julii
- 11 S Domazego, Daniela
- 12 N III Adwentu, Joanny
- 13 P Łucji, Otylii
- 14 W Alfreda, Jana
- 15 Ś Waleriana, Celiny
- 16 C Albiny, Zdzisławy
- 17 P Łazarza, Łukasza
- 18 S Bogusława, Gracjana
- 19 N IV Adwentu, Eleonory
- 20 P Dominika, Bogumiła
- 21 W Piotra, Tomasza
- 22 Ś Zenona, Honoraty
- 23 C Jana, Wiktorii
- 24 P Wigilia B.N., Adama i Ewy
- 25 S Boże Narodzenie
- 26 N Św. Rodziny, Szczepana
- 27 P Jana, Maksyma
- 28 W Św. Młodzianków
- 29 Ś Tomasza, Dominika
- 30 C Eugeniusza, Seweryna
- 31 P Sylwestra, Melanii

Газета надрукавана афсетным спосабам у Гродзенскай абласной узбуйненай друкарні Упраўлення па друку Гродзенскага аблвыканкама. 230003, г. Гродна-3, вул. Палiграфiстаў, 4. Нумар падпісаны да друку ў 15.30
Аб ём газеты — 2 друкаваны аркуш. Індэкс 63863
Тыр.— 12 500 экз. Зак. 968